

Översyn av den kommunala energi- och klimatrådgivningen

- Uppdrag 3 i Energimyndighetens regleringsbrev för
budgetåret 2015

ER 2015:14

Böcker och rapporter utgivna av Statens
energimyndighet kan beställas via
www.energimyndigheten.se
Orderfax: 08-505 933 99
e-post: energimyndigheten@cm.se

© Statens energimyndighet

ER 2015:14

ISSN 1403-1892

Förord

Statligt stöd till kommunal energirådgivning är en företeelse med nästan 40-årig historia. Formerna har varierat under åren och fokus har skiftat alltefter behov och förutsättningar i samhället. Bestående under hela denna process har dock varit det uppenbara behovet och nödvändigheten av att verka i denna sfär. Då klimatfrågan aktualiserades i början av 2000-talet utvecklades den kommunala energirådgivningen till den kommunala energi- och klimatrådgivningen, en naturlig utveckling av ett framgångsrikt koncept.

Energimyndigheten har på uppdrag av regeringen utfört en översyn av energi- och klimatrådgivningen i syfte att vidareutveckla den samt öka samhällsekonomisk effektivitet. Detta har myndigheten tagit sig an genom en omfattande analysprocess där strävan har varit att bevara de funktionella och framgångsrika aspekterna och utveckla områden med potential och förändringsbehov.

Uppdraget redovisas i denna rapport med förhoppningen om att energi- och klimatrådgivningen fortsatt skall vara en dynamisk kraft i samhällsutvecklingen.

Anita Aspegren

Energimyndigheten 30 april 2015.

Innehåll

1	Sammanfattning	7
2	Inledning	12
2.1	Uppdraget	12
2.2	Historik	12
2.3	Energi- och klimatrådgivningen idag	15
2.4	Effekter av energi och klimatrådgivning	19
3	Framgångsfaktorer och utvecklingsmöjligheter i dagens energi- och klimatrådgivning	21
3.1	Tidigare analyser och utvärderingar	21
3.2	Förändringsprocessen ”Rådgivning för energieffektivisering”	24
3.2.1	Syfte och inriktning.....	24
3.2.2	SWOT-analys.....	24
3.3	Slutsatser.....	26
3.3.1	Framgångsfaktorer som bör värnas.....	27
3.3.2	Utvecklingsmöjligheter.....	28
3.4	Åtgärdsbehov	29
4	Pågående förbättringsarbete	30
4.1	Förtydligade riktlinjer	32
4.2	Förbättrad uppföljning och rapportering	32
4.3	Organisationsförändringar	34
4.3.1	Regionala utvecklingsledare	34
4.3.2	Dialogforum och konferenser	34
4.3.3	Hallå konsument	34
4.4	Kompetensutveckling	35
4.5	Prioritering av målgrupper.....	36
4.6	Nationella insatsprojekt	37
5	Förslag till revidering av förordningen	38
5.1	Huvudinriktning.....	38
5.1.1	Ändring av förordningsnamn och bidragsbegrepp	38
5.1.2	Ändringar avseende målgrupper och inriktning för rådgivning	39
5.1.3	Tillkommande stöd i form av regionala utvecklingsledare	40
5.1.4	Ändrade förutsättningar för stöd och stödets storlek	40
5.2	Förväntade sammantagna konsekvenser.....	42
6	Sammanställning över förändringar i förordningen	43
7	Bilaga 1 – Kompletta förslag till revidering av förordningen	50

8 Bilaga 2 - Allmänhetens energieffektivisering och kännedom om energi- och klimatrådgivare

53

1 Sammanfattning

I regleringsbrevet för Energimyndighetens verksamhet 2015 tilldelades myndigheten ett uppdrag att komma med förslag avseende förändringar för energi- och klimatrådgivningen;

”Statens energimyndighet ska lämna förslag till utformning och inriktning på den kommunala energi- och klimatrådgivningen fortsatta arbete i syfte att öka den samhällsekonomiska effektiviteten. I myndighetens arbete ska hänsyn tas till tillämpliga EU-direktiv samt slutsatser från relevanta externa och interna utvärderingar beaktas. En slutrapport med konkreta förslag till revidering av förordningen (1997:1322) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning ska lämnas till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) senast den 30 april 2015.”

Denna rapport utgör Energimyndighetens svar på ovanstående uppdrag.

För att sätta de föreslagna förordningsförändringarna i en aktuell kontext redogör Energimyndigheten i denna slutrapport även för bakgrunden, generella utvecklingsbehov och för vilka förbättringar av verksamheten som har genomförts och planeras inom ramen för nuvarande förordning och uppdrag. Sist redogör Energimyndigheten för sitt förslag på förordningsförändringar som myndigheten bedömer behövs för att ytterligare stärka upp det pågående arbetet.

Energi- och klimatrådgivningen idag

Energi- och klimatrådgivningen har varit en väsentlig del av samhället i snart 40 år, formerna har varierat med tiden. Allmän folkbildning har praktiserats liksom mera specifika rådgivningsinsatser. Energi- och klimatrådgivning finns idag i 287 av Sveriges 290 kommuner. De flesta har rådgivningen i egen regi, men 39 procent har gått samman och tillhandahåller energi- och klimatrådgivningen enligt en samarbetsmodell.

Den främsta målgruppen för rådgivningen idag är hushållen men småföretagen har blivit en allt mer prioriterad målgrupp.

Kommunal energi- och klimatrådgivning utgör ett väl etablerat styrmedel genom informations- och rådgivningstjänster. För Energimyndighetens arbete med energieffektivisering som helhet utgör energi- och klimatrådgivning ett centralt verksamhetsområde. Förmedling av regionalt och lokalt anpassad information till målgrupperna öppnar vägar för reell energieffektivisering i samhället både genom att medborgare agerar genom ökad kunskap, men också för att ökad medvetenhet skapar bättre förutsättningar för att andra politiskt beslutade styrmedel ska accepteras och fungera bättre.

Rådgivningen spelar även en central roll för att uppfylla flera EU-direktiv som tillkommit långt efter att verksamheten startade, vilket förstärkt dess höga relevans. För att Sverige ska klara sina åtaganden enligt direktiven, är energi- och klimatrådgivarna mycket viktiga. Detta gäller framförallt Energieffektivitetsdirektivet (EED), Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD2) och Förnybart direktivet. För till exempel uppfyllandet av artikel 7[1] i EED bedöms effekten av befintliga styrmedel behöva fördubblas. Den direkta effekten av energi- och klimatrådgivningen framförallt till uppfyllandet av artikel 7 är svårt att specificera, men rådgivningen bidrar till att förstärka de övriga styrmedlens effektivitet. Detta genom att öka tillgången till information och därmed minska informationsrelaterade marknadsmisslyckanden. Framförallt kan energi- och klimatrådgivningen bidra till uppfyllandet av andra artiklar i EED, vilket till och med skulle kunna vara grund för en utveckling och utökning av verksamheten. Energimyndigheten ser rådgivningen som en etablerad kanal att nyttja även för framtida direktiv, samt stöd för verkställandet av andra relevanta politiska beslut och bidrag till hushåll eller företag.

Energimyndigheten ger idag bidrag till kommuner för kommunal energi- och klimatrådgivning. Bidragets storlek varierar från kommun till kommun, beloppet är knutet till antalet innevånare. Energimyndigheten stödjer även verksamheten genom utbildning, årliga konferenser, produktion av tryckt material, information via webbplatsen, nyhetsbrev samt stöd till regionala energikontor för samordning av den lokala rådgivningen.

En undersökning av SCB på Energimyndighetens uppdrag (bilaga 2) visar att kännedomen om den kommunala energi- och klimatrådgivningen hos småhusägare är 30 %. Nära 70 % i samma målgrupp anser att det är ganska eller mycket viktigt med tillgång till en oberoende energi- och klimatrådgivning. Undersökningen påvisar även att råden har haft betydelse för en dryg tredjedel av småhusägarna vid investeringsbeslut.

Pågående förändringsprocess

Under 2013 initierade Energimyndigheten en process vars syfte var att ta ett helhetsgrepp om den kommunala energi- och klimatrådgivningen. En central del i processen handlar om att inta ett förhållningssätt vilket klarar av att bevara eller stärka de framgångsfaktorer som finns samtidigt som det genomförs behövliga förbättringar i verksamheten. De huvudsakliga framgångsfaktorerna med dagens verksamhet är trovärdigheten i den oberoende rådgivningen, den nationella täckningen med lokal förankring som utgör en kanal för olika insatser för energieffektivisering och minskad klimatpåverkan, samt den breda och goda kompetensen hos rådgivarna. Utvecklingsmöjligheterna är kopplade till resursfördelning, organisation, prioriteringar och ökad tydlighet.

Energimyndigheten har valt nedanstående vision och målbild för förbättringsarbetet.

Vision: Energieffektivisering genom rådgivning.

Målbild:

Ökad energieffektivisering och mer förnybar energi genom att rådgivningen har:

Rätt målgrupper

Grupper med tydlig effektiviseringspotential, som kan nås med rimlig insats och där energi- och klimatrådgivarna kan tillföra kompetens.

Effektivare organisation med tydligare roller

Organisation anpassad för fastställda mål och målgrupper med tydlig rollfördelning mellan Energimyndigheten, regionala energikontor och energi- och klimatrådgivarna.

Tydligare krav

Förväntan och krav på energi- och klimatrådgivarna avseende genomförande är tydligt formulerade och kommunicerade av Energimyndigheten

Uppföljning

Enkel och effektiv uppföljning som visar effekten av verksamheten och att kraven på aktivitet hos energi- och klimatrådgivarna nås

Under 2014 har Energimyndigheten inom ramen för förbättringsarbetet och inom ramen för nuvarande uppdrag och förordning förtydligat riktlinjer, stramat upp rapportering, inlett metodutveckling och förbättrat uppföljningsarbete samt planerat gemensamma insatsprojekt för rådgivning för prioriterade målgrupper.

Energimyndigheten ser framöver tre huvudsakliga faser i förändringsarbetet, vilka pågår parallellt men avslutas i olika steg. En ny stödorganisation sätts upp januari 2015 med funktionen regional utvecklings ledare (RUL) som dels skall samordna insatser dels verka som metodutvecklingsstöd för energi- och klimatrådgivarna.

Föreslagna förändringar i förordningen

De förändringar som nu föreslås i förordningen syftar till att stärka det förbättringsarbete som Energimyndigheten har inlett för att öka effekten av de medel som är avsatta för energi- och klimatrådgivning. De huvudsakliga förändringarna är:

Ändring av förordningsnamn och bidragsbegrepp:

- Genomgående ändras ordet "bidrag" till "stöd".

Ändringar avseende målgrupper och inriktning för rådgivning:

- Transportområdet har visat sig vara svårt att hantera för klimat- och energirådgivare och bidragit till en för stor bredd i uppdraget. Verktöget rådgivning bedöms inte som effektivt för transporter. Energimyndigheten föreslår därför att denna skrivning utgår från förordningen.
- Energimyndigheten har önskemål om att tydligare kunna inrikta verksamheten till av myndigheten prioriterade målgrupper för att möta nya behov. Därför föreslår myndigheten att det i förordningen införs en styrning från myndigheten avseende vilka målgrupper som verksamheten skall riktas till.

Tillkommande stöd i form av regionala utvecklingsledare

- Den verksamhet i form av regionala utvecklingsledare som Energimyndigheten redan infört bör formaliseras som funktion även i förordningen då myndigheten bedömer att det är viktigt för verksamhetens fortsatta utveckling genom kompetensstöd och metodutveckling.

Ändrade förutsättningar för stöd och stödets storlek

- Bidrag kan idag erhållas av samtliga kommuner oavsett storlek. Mindre kommuner är dock tydligt begränsade av hur många inom relevanta målgrupper som kan nås och påverkas av rådgivningen. De har även svårigheter att bemanna med kompetent personal dedikerade för rådgivning. Konsekvensen är att kvaliteten och nivån på rådgivningen ofta blir sämre i mindre kommuner. Idag har 133 kommuner av ovanstående skäl valt att samordna sig med andra kommuner, där dessa med god framgång delar på energirådgivningsresursen. För att säkra kvaliteten i rådgivningen även i mindre kommuner vill Energimyndigheten därför kräva sådan samordning mellan kommuner som har färre än 18 000 invånare.
- Idag kan bidrag erhållas av samtliga kommuner, där det lägsta beloppet är 280 000 kr och den högsta nivån 435 000 kr. Bidraget för rådgivningen varierar från runt 40 öre per invånare upp till 114 kronor per invånare. Skall en samhällsekonomisk effektivitet uppnås måste bidraget för rådgivning bättre spegla målgruppens storlek. Därför vill Energimyndigheten införa en fördelning av stödet som är mer proportionell mot de prioriterade målgrupper som rådgivningen riktas till. Genom ökad flexibilitet i fördelningen kan även eventuella förstärkta uppdrag användas för att fördela mer medel till kommuner med extra hög ambition för rådgivningen. Energimyndigheten önskar reglera principerna för fördelningen i sina föreskrifter.

Konsekvenser av föreslagna förordningsändringar

Energimyndigheten bedömer att den främsta konsekvensen av förordningsförändringarna är att många fler inom de prioriterade målgrupperna

kommer att nås av energi- och klimatrådgivningen med därpå följande ökad energieffektivisering och minskad klimatpåverkan.

Andra förväntade konsekvenser är förbättrade förutsättningar för landets energi- och klimatrådgivare att göra ett bra jobb och utveckla sin kompetens. Detta kommer i sin tur öka kvaliteten på rådgivningen, särskilt för medborgare i de kommuner som idag har svårt att bemanna och upprätthålla en god rådgivning.

Samtliga kommuner kommer ha möjlighet att söka stöd även om det i många fall kräver samordning mellan kommuner. Det skapas därmed bättre förutsättningar för en utökad samordning av kompetens mellan kommuner.

Uppskattningsvis ett trettiotal kommuner kommer troligen bedöma att det inte är värt att samarbeta för att kunna behålla energi- och klimatrådgivningen. Skulle det bli så kommer de invånare som inte har tillgång till en kommunal energi- och klimatrådgivare fortfarande nå den basnivå av rådgivning som finns tillgänglig via Energimyndighetens information på hemsidan och den nationella konsumentrådgivningen "Hallå konsument". Dessutom kan framtida informationsprojekt som finansieras av Energimyndigheten och genomförs exempelvis i Energikontorens regi fortfarande nå de kommuner som inte har energi- och klimatrådgivning. De medborgare vars kommun valt bort energi- och klimatrådgivning kommer däremot inte få tillgång till den uppsökande rådgivningen, lokal rådgivning via telefon och de nationella insatsprojekten eftersom de genomförs av just kommunernas energi- och klimatrådgivare.

2 Inledning

2.1 Uppdraget

I regleringsbrevet för Energimyndighetens verksamhet 2015 tilldelades myndigheten ett uppdrag att komma med förslag avseende förändringar för energi- och klimatrådgivningen;

”Statens energimyndighet ska lämna förslag till utformning och inriktning på den kommunala energi- och klimatrådgivningen fortsatta arbete i syfte att öka den samhällsekonomiska effektiviteten. I myndighetens arbete ska hänsyn tas till tillämpliga EU-direktiv samt slutsatser från relevanta externa och interna utvärderingar beaktas. En slutrapport med konkreta förslag till revidering av förordningen (1997:1322) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning ska lämnas till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) senast den 30 april 2015.”

Denna rapport utgör Energimyndighetens svar på ovanstående uppdrag.

För att sätta de föreslagna förordningsförändringarna i en aktuell kontext redogör Energimyndigheten i denna slutrapport även för bakgrunden till energi- och klimatrådgivningen och vilka generella förbättringsbehov Energimyndigheten har identifierat. I rapporten redogörs även för vilka förbättringar av verksamheten som redan har genomförts inom ramen för nuvarande förordning och uppdrag, samt vilka ytterligare förändringar som planeras inom samma ram.

Sist redogör Energimyndigheten för sitt förslag på förordningsförändringar som myndigheten bedömer behövs för att ytterligare stärka upp det pågående arbetet.

2.2 Historik

Startpunkten för statligt stöd till kommunal rådgivningsverksamhet inom energiområdet var budgetåret 1977/78. År 1986 förändrades rådgivningen i form av att det statliga bidraget upphörde, istället fick kommunerna fullt ansvar för rådgivningsverksamheten både avseende ekonomisk finansiering och utformning. Under perioden med statligt stöd bedrevs någon form av rådgivningsverksamhet i majoriteten av landets kommuner, brytpunkten 1986 fick som konsekvens att rådgivningen helt eller delvis avvecklades i nästintill samtliga kommuner.

Energipolitiska propositionen år 1997 (Regeringens proposition 1996/97:84 *En uthållig energiförsörjning*) innebar en vändpunkt för rådgivningen. Det statliga stödet återinfördes, det ansågs väsentligt med tillgång till objektiv, lokalt och regionalt anpassad information i form av rådgivning till allmänheten. Vid tidpunkten stod begreppet *energiushållning* i förgrunden. Den kommunala energirådgivningen betraktades som betydande kunskapskomplement på en kommersiell marknad där bland annat el- och bränsleleverantörer figurerade med

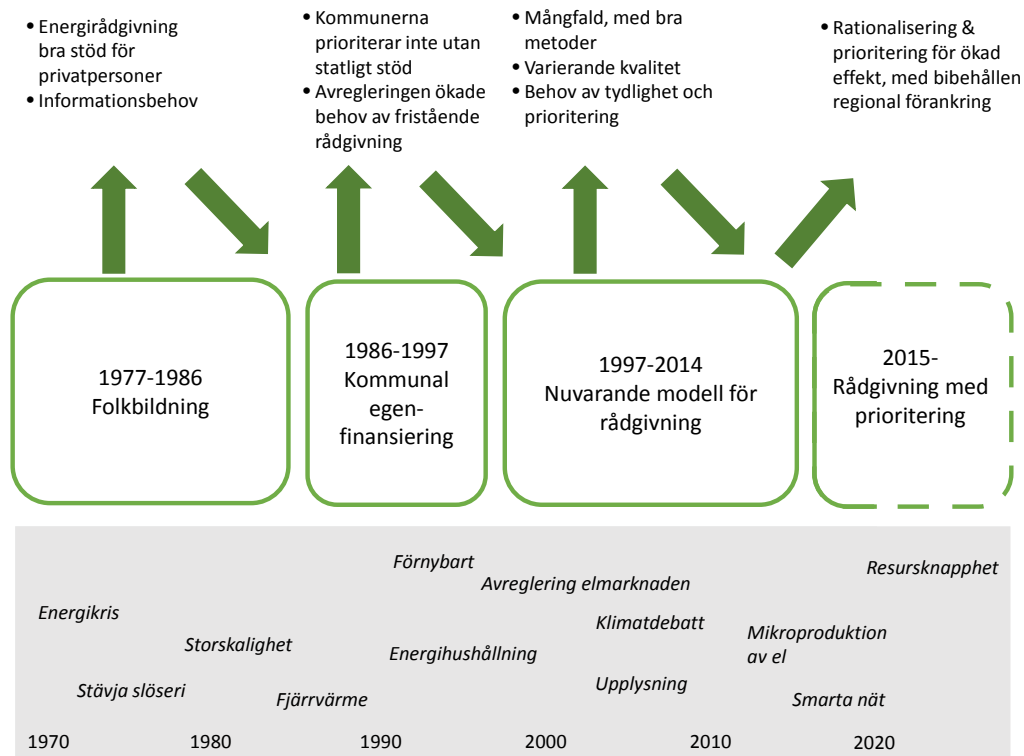
information om energilösningar. Vid 2002 års utgång fanns kommunal energirådgivning i 283 av Sveriges 290 kommuner.

Trots volymökningen och satsningen konstaterades bland annat i 2002 års energipolitiska proposition (Regeringens proposition 2001/02:143 *Samverkan för en trygg, effektiv och miljövänlig energiförsörjning*) att det var svårt att påvisa några direkt märkbara effekter på användningen av hushållsel. Vidare konstaterades att rådgivningen varit alltför ensidigt fokuserad på val av uppvärmningssystem och att konsumenten innan kontakt med rådgivningen redan planerat byta uppvärmningssystem. I propositionen, vilken delvis vilade på uppgifter ur Energimyndighetens uppföljning av den kommunala energirådgivningen under 1998-2000, framkom även att det fanns behov i samhället som rådgivningen i dess dåvarande skepnad inte kunde svara upp mot.

Lösningarna kom bestå av att rådgivningen även skulle omfatta information till mindre företag och industrier samt att karaktären på dess innehåll skulle omfatta fler aspekter än enbart energianvändning. Ett kompetensutvecklingsbehov uppstod hos rådgivarna och Energimyndigheten fick ett uppdrag att i samarbete med andra berörda myndigheter initiera ett kompetensutvecklingsprogram. Från år 2003 kom det att finnas kommunal energirådgivning i samtliga Sveriges 290 kommuner.

En viktig milstolpe inträffade den 1 februari år 2008 i samband med att Förordningen (1997:1322) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning ändrades. Utöver energirådgivning utvidgades verksamheten till att omfatta klimatrådgivning och möjligheten att arbeta med rådgivning runt transporter. Basbeloppet för stödet uppgraderades från 250 000 kr till 280 000 kr per kommun och år. I detta sammanhang öppnades möjligheten för rådgivningen att under ett år arbeta med kommunens egna fastighetsbestånd på villkor att kommunen var medfinansierare i verksamheten.¹

¹ Året efter infördes energieffektiviseringsstödet (EES) till kommuner för att stimulera insatser i den interna energianvändningen. EES upphörde 2014.

Figur 1. En översiktlig beskrivning av energi- och klimatrådgivningen, dess utveckling och förhållande till samhällstrender inom energiområdet.

Figuren ovan illustrerar översiktligt hur rådgivningen verkat ur ett historiskt och samhälleligt sammanhang i relation till tidstypiska strömningar inom energi- och klimatområdet. Rådgivningen har verkat i ett samhälle i förändring, vilket påverkat både innehåll och inriktning på rådgivningen. Med början i 70-talets energikris med påföljande stora energiomställning, med klimatdebatten, introduktionen av ny energisnål teknik och förnybar energi, samt avregleringen av energimarknaden och inträdet i EU. Skatter och stödsystem som har kommit och gått. Energikompetensen och informationsbehovet har varierat över tid.

En annan väsentlig samhällsförändring som har påverkat rådgivningen är etableringen av internet, något som väsentligt ökat tillgången till information om energieffektiviseringar för både privatpersoner och företag. I en undersökning från 2015 av SCB framgår det att den huvudsakliga informationskällan för småhusägare utgörs av sökning på internet.²

Sammanfattningsvis har energi- och klimatrådgivningen varit en väsentlig del av samhället i snart 40 år, formerna har varierat med tiden. Allmän folkbildning har

² "Allmänhetens energieffektivisering och kännedom om energi- och klimatrådgivare", av SCB på uppdrag av Energimyndigheten april 2015. Bilaga 2.

praktiserats liksom mera specifika rådgivningsinsatser som exempelvis inom EU:s direktiv för byggnaders energiprestanda EPBD³.

2.3 Energi- och klimatrådgivningen idag

Kommunal energi- och klimatrådgivning utgör ett väl etablerat styrmedel genom informations- och rådgivningstjänster. För Energimyndighetens arbete med energieffektivisering som helhet utgör energi- och klimatrådgivning ett centralt verksamhetsområde. Förmedling av regionalt och lokalt anpassad information till målgrupperna öppnar vägar för reell energieffektivisering i samhället både genom att medborgare agerar genom ökad kunskap, men också för att ökad medvetenhet skapar bättre förutsättningar för att andra politiskt beslutade styrmedel ska accepteras och fungera bättre.

Uppdraget regleras genom bestämmelser i Förordning (1997:1322) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning;

2§ Energi- och klimatrådgivningen syftar till att främja en effektiv och miljöanpassad användning av energi och minska energianvändningens klimatpåverkan och bidra till att de av riksdagen antagna energi- och klimatpolitiska målen uppnås. Energi- och klimatrådgivningen ska därför förmedla lokalt och regionalt anpassad kunskap om energieffektivisering, energianvändning och klimatpåverkan samt om förutsättningar att förändra energianvändningen i lokaler och bostäder. Energi- och klimatrådgivningen får även omfatta transporter av personer och gods.

Energi- och klimatrådgivningen ska:

Tillhandahålla information om förnybar energi samt om praktiska detaljer och om fördelar med användning av sådan energi i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG.

Ge råd om värmesystem och luftkonditioneringssystem i enlighet med artiklarna 14 och 15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda. Förordning (2012:2).

År 2015 bedrivs energi- och klimatrådgivning i 287 av landets totalt 290 kommuner. Inriktningen på rådgivningen är opartisk, kostnadsfri samt teknikneutral och riktar sig till målgrupperna hushåll, små och medelstora företag samt organisationer.

³ EU:s direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda där Sverige valt att arbeta med informationsinsatser gentemot fastighetsägare avseende åtgärder för att öka effektiviteten i värme- och luftkonditioneringssystem.

De flesta kommuner har rådgivningen i egen regi, men 39 procent har gått samman och tillhandahåller energi- och klimatrådgivningen enligt en samarbetsmodell. En mindre andel har valt en entreprenadmodell via exempelvis konsult eller genom någon annan organisation. De flesta rådgivare är tillsvidareanställda, många med rådgivningen på deltid och myndighetsuppgifter exempelvis som bygglovshandläggare på resterande tjänst.

Rådgivningens främsta målgrupp idag är hushåll men småföretagen har blivit en allt mer prioriterad målgrupp.

Energimyndigheten ger idag bidrag till kommuner för kommunal energi- och klimatrådgivning. Bidragets storlek varierar från kommun till kommun, beloppet är knutet till antalet innevånare i kommunen och ligger på mellan 280 000 och 435 000 kronor per år. Enligt Energimyndighetens årliga sammanställning av uppgifter från energi- och klimatrådgivarna framgår det att många kommuner skjuter till ytterligare finansiering, men över 80% av de totala kostnaderna för verksamheten täcks idag av det statliga bidraget.

Energimyndigheten stödjer den kommunala energi- och klimatrådgivningen, dels ekonomiskt genom bidraget, dels genom utbildning, årliga konferenser, produktion av tryckt material samt information via webbplatsen och nyhetsbrev. Energimyndigheten lämnar även stöd till regionala energikontor för samordning av den lokala rådgivningen.

Rådgivningen spelar även en central roll för att uppfylla flera EU-direktiv som tillkommit långt efter att verksamheten startade, vilket förstärkt dess höga relevans. För att Sverige ska klara sina åtaganden enligt direktiven, är energi- och klimatrådgivarna mycket viktiga.

Detta gäller framförallt Energieffektivitetsdirektivet (EED), Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD2) och Förnybart direktivet. För till exempel uppfyllandet av artikel 7[1] i EED bedöms effekten av befintliga styrmedel behöva fördubblas. Den direkta effekten av energi- och klimatrådgivningen framförallt till uppfyllandet av artikel 7 är svårt att specificera, men rådgivningen bidrar till att förstärka de övriga styrmedlens effektivitet. Detta genom att öka tillgången till information och därmed minska informationsrelaterade marknadsmisslyckanden. Framförallt kan energi- och klimatrådgivningen bidra till uppfyllandet av andra artiklar i EED⁴, vilket till och med skulle kunna vara grund för en utveckling och utökning av verksamheten.

Energimyndigheten ser rådgivningen som en etablerad kanal att nyttja även för framtida direktiv, samt stöd för verkställandet av andra relevanta politiska beslut och bidrag till hushåll eller företag.

Det primära syftet bakom statlig finansiering av energi- och klimatrådgivning är att målgrupperna hushåll, organisationer och små- och medelstora företag bedöms

⁴ Däribland artikel 8 särskilt artikel 8[2] och 8[3], artikel 12 men även artikel 16, 17 och 18 och även till artikel 19.

kunna minska sin energianvändning. Nämnda målgrupper anses dock ha för svag kunskap samt svaga incitament för att detta ska kunna ske i den takt som eftersträvas. I detta sammanhang bedöms energi- och klimatrådgivningen kunna fylla en viktig funktion i form av förmedlandet av kunskap, information samt tillhandahållande av verktyg och metoder vilket i sin tur potentiellt sett kan främja energieffektivisering.

Potentialen med att använda ökad kunskap som bas för att vidta åtgärder som minskar miljöpåverkan behandlas i en nyligen släppt rapport av Naturvårdsverket. Begreppet som tas upp där kallas ”nudging” och handlar om att på ett försiktigt vis leda människor i en mera hållbar riktning.⁵

I en rapport på uppdrag av Näringsdepartementet från 2014 angående hinder för energieffektivisering, lyfts att ”kunskap, osäkerhet om ny teknik” är ett avgörande hinder för de målgrupper som energi och klimatrådgivningen berör. Där rekommenderas även att särskilt satsa på informationsinsatser gentemot småhusägare och bostadsrättsföreningar⁶

En väl fungerande energi- och klimatrådgivning kan bidra till att målgruppernas kunskap om effekterna av energianvändning (i huvudsak miljö, klimat, hållbarhet och ekonomi) ökar. Då kunskapen ökar följer ett stigande intresse för ett breddat marknadsutbud av energieffektiva produkter, tjänster och processer. I en förstärkande process ökar målgruppernas krav och motivation med ökad kunskap. Om användningen av och efterfrågan på energieffektiva produkter, tjänster och processer ökar så minskar användningen av energi och de nationella 2020/2050-målen kan lättare nås.

Exempel på rådgivning

Efter nära 40 år med energi och klimatrådgivning finns det många exempel på hur rådgivning kan bedrivas. Myndigheten verkar för att sprida goda exempel, i den nya organisationen har de regionala utvecklingsledarna ett särskilt uppdrag att ta tillvara de erfarenheter som finns runt om i landet och sprida bra metoder.

Nedan beskrivs tre exempel på rådgivningsprojekt för att illustrera hur rådgivningen kan se ut.

1. Ett gemensamt rådgivningsprojekt riktat till energieffektivisering i fastigheter genomfördes i Norrbotten under perioden 2011-2014, ”Testpiloter i praktisk energieffektivisering”. Syftet var att i tio pilotfall söka energieffektivisering genom ökad kunskap och information samt praktiskt stöd. Projektet föreslog i 10 pilotfall olika fastighetsägare, förvaltare, företag och boende/verkande i olika byggnader möjlighet att se över sin energianvändning. Därefter har det varit möjligt för dessa att praktiskt genomföra åtgärder i sin verksamhet, sin

⁵ ”Nudging, ett verktyg för hållbara beteenden?” Oksana Mont, Matthias Lehner och Eva Heiskanen. Naturvårdsverket 2014.

⁶ ”Kvantitativ utvärdering av marknadsmisslyckanden och hinder. En rapport till Näringsdepartementet”. Sweco, december 2014.

fastighet eller i sin lokal. I projektet var målsättningen att deltagarna i projektet skulle minska sin energianvändning med 15-30 procent genom företrädesvis enkla åtgärder inom till exempel belysning och ventilation. Genom rådgivning och information ville man även påverka beteendet bland dem som jobbar och bor i fastigheterna. Under projektets tre år genomfördes workshops, möten, seminarier och övningar av både praktisk och teoretisk karaktär. Vissa piloter sparade väsentligt mera än ansatserna medan andra något mindre, gemensamt för dem alla var dock den framgångsrika resan och känslan av att vara delaktiga och kunna påverka.⁷

2. Ett exempel på en utvecklad metod för rådgivning till privatpersoner är från Karlstads kommun som under åren 2007-2008 genomförde projektet Miljövardag, där hundra familjer under ett års tid fick anta utmaningar om ett miljövänligare leverne. I projektet ingick såväl coachning från kommunens olika rådgivare som stödjande gruppaktiviteter. Projektet visade vid avslutningen mycket goda resultat, där de flesta medverkande familjer hade gjort markanta förändringar i sitt leverne, med avsevärt minskad miljöbelastning som resultat. Vid en långtidsuppföljning flera år efter projektet undersöktes hur många av hushållen som återfallit i sina tidigare beteenden från tiden före projektet. Det visade sig snarare att hushållen bibehållit eller till och med förstärkt sin ”miljövänliga” profil. Framgångsfaktorerna i Miljövardag var, visar utvärderingarna, att deltagarna fick stöd både i grupp och individuellt, och att det fanns en kvalificerad rådgivare på nära håll. Rådgivarna, i sin tur, hade ett väl utvecklat samarbete med kommunikatören som noga hade tänkt igenom hela upplägget – alltifrån bemötandeformer och mötesformer till pressaktiviteter.⁸
3. Ett tredje aktuellt exempel kommer från Skåne, där rådgivare arbetat fram ett gemensamt material om vindkraft. Projektet, ENKLAV, löper under 2014-2015 och syftar till att höja kunskapsnivån om vindkraft hos kommunala energi- och klimatrådgivare. Man har genomfört utbildningar av energi- och klimatrådgivare i Skåne och föreläsningar för allmänheten.⁹ I en broschyr finns bland annat väsentliga bakgrundsfakta och kunskaper, argument, tekniska förutsättningar, och ekonomiska kalkyler. Den ger en bra grund för diskussion och vidare arbete i frågan. Denna typ av projekt är ett exempel på där rådgivningen ökar kompetensen inom de egna leden samtidigt nås allmänheten vilket kan skapa möjlighet för möten och bädda för framtida insatser.

⁷ Rapport <http://www.nenet.se/projekt/testpiloter-i-energieffektivisering/resultat>
http://issuu.com/nenet.se/docs/testpilot_slutrapport_webb/27?e=14505747/10343497

⁸ ”Effektivare energirådgivning” Fredrik Holm och Are Kjeang april 2015

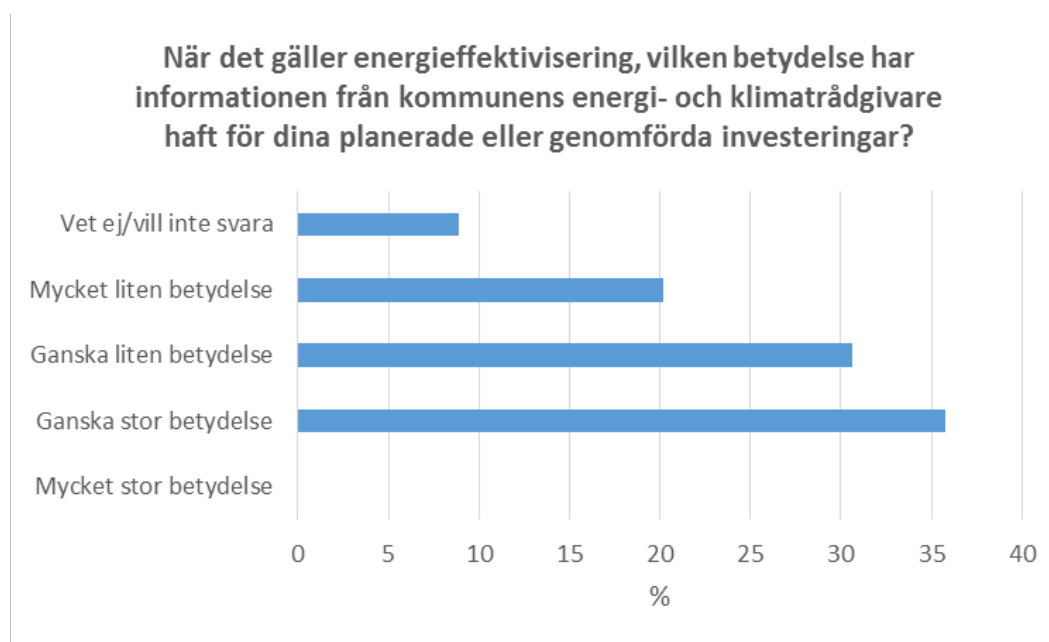
⁹ Erfarenheterna och lärdomarna från projektet har sammanfattats i en broschyr
<http://kfsk.se/energikontoretskane/natverk/energiradgivarna-skane/enklav/>

2.4 Effekter av energi och klimatrådgivning

Rådgivningen kan via styrmedlet *information* göra skillnad för sambandet kännedom- intresse och kunskap – motiv – handling - energieffektivisering. De som agerar på den nya kunskap som erhållits är betydligt färre än de som visat intresse, målet med rådgivningen är att skapa motivation genom saklig och väl utformad information riktad till relevanta målgrupper. Att vidta åtgärder som minskar energiförbrukningen eller klimatpåverkan är ett beslut som ligger hos den enskilda organisationen eller hushållet.

Människor fattar beslut på många olika grunder, därigenom kan det innebära svårigheter att påvisa det klara sambandet mellan informationsinsatsen och den slutliga effekten. Själva effektiviseringen uppstår i ett senare led när en åtgärd genomförs. Många av de som vänder sig till de kommunala rådgivarna har beslutat sig för att vidta någon åtgärd, men de vänder sig till rådgivarna för att kunna besluta vad de ska göra, dvs. vilken/vilka åtgärd(er) de ska vidta.

I en undersökning av SCB på Energimyndighetens uppdrag ställdes frågan vilken betydelse råden från energi och klimatrådgivaren haft för småhusägarens beslut avseende investeringar. Där framgick det att 36 % av småhusägarna själva ansåg att råden haft en ganska stor betydelse.¹⁰

Figur 2. Småhusägares svar på frågan ”När det gäller energieffektivisering, vilken betydelse har informationen från kommunens energi- och klimatrådgivare haft för dina planerade eller genomförda investeringar?”. Från ”Allmänhetens energieffektivisering och kännedom om energi- och klimatrådgivare”, av SCB på uppdrag av Energimyndigheten april 2015.

¹⁰ ”Allmänhetens energieffektivisering och kännedom om energi- och klimatrådgivare”, av SCB på uppdrag av Energimyndigheten april 2015. Bilaga 2.

Effekter från rådgivning kan sålunda mätas direkt i form av hur informationen mottagits och hur många som fått information. Indirekt kan effekt i form av vilka åtgärder som sedan vidtagits mätas, men sambandet med själva rådgivningsaktiviteten kan inte bevisas. Energimyndigheten har inlett ett projekt för att utforma relevanta mätmetoder för rådgivningen och dess effekter på energieffektivisering och klimatpåverkan. Detta arbete har som mål att etablera en mätmetod som skall testas hösten 2015 för att vara fullt implementerad vid utgången av 2017.

3 Framgångsfaktorer och utvecklingsmöjligheter i dagens energi- och klimatrådgivning

3.1 Tidigare analyser och utvärderingar

Under 2013 gjordes en utvärdering av energi- och klimatrådgivningen på uppdrag av Näringsdepartementet. Utvärderingen utgick från sammanställningar av årsenkäterna samt kompletterande intervjuer och enkäter med rådgivare och personal på regionala energikontor¹¹. Där konstateras att det finns en fungerande organisation av kompetenta rådgivare samt en samordnande funktion i form av de regionala energikontoren. En positiv trend är en ökande formell kompetens med högskoleutbildning hos rådgivarna. Utvärderingen lyfte även fram svårigheter så som låg kännedom, hög personalomsättning, kortsiktighet i bidraget, brister i uppföljning och otydligheter i uppdraget.

Återkommande kommentarer i uppföljningar är att transportfrågan är svår att hantera för rådgivarna. Enligt utredningen Fossilfrihet på väg (SOU 2013:84) är det nödvändigt att utnyttja parallella åtgärdsstrategier med åtgärder och styrmedel som kompletterar varandra. Utredningen räknar med att omställningen kräver betydande insatser inom framförallt stadsplanering, infrastrukturåtgärder och byte av trafikslag, effektivare fordon, biodrivmedel och eldrivna vägtransporter. Rådgivningen kan spela en roll för framförallt nyttjandet av det befintliga trafiksystemet.

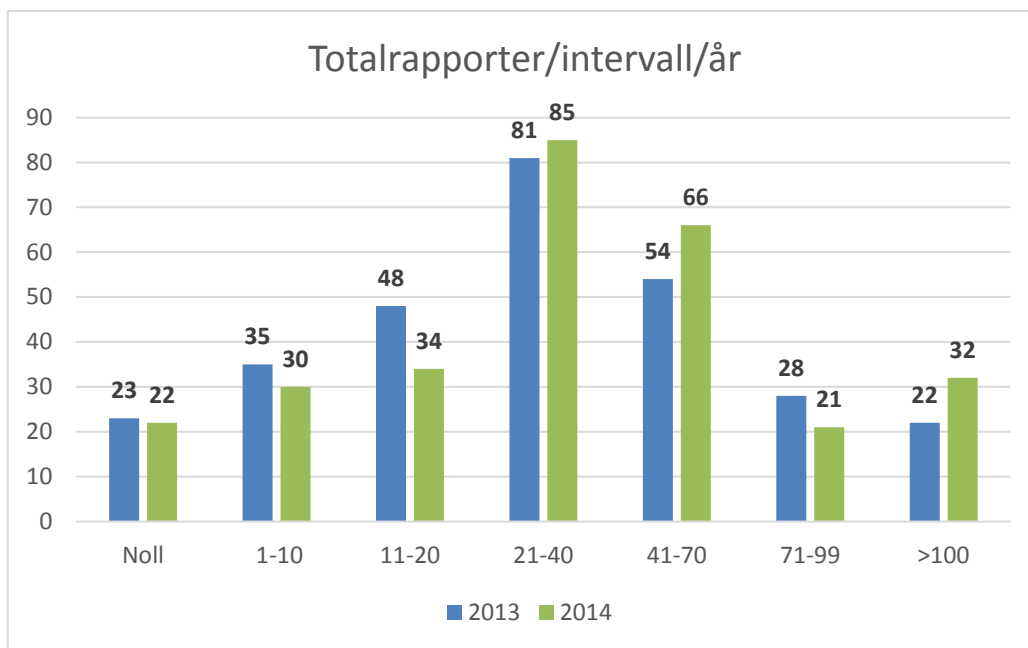
I en studie för Näringsdepartementet rekommenderas att staten inom transportområdet för privatpersoner främst bör utforma styrmedel som skapar incitament för privatpersoner (och företag som köper företagsbilar) att köpa energieffektivare personbilar trots de associerade riskerna. Detta rekommenderas framför informationsinsatser eftersom teknisk information bedöms skötas tillräckligt väl av marknaden.¹²

Varje kommun är ålagd att rapportera rådgivningsaktiviteter som energi- och klimatrådgivarna genomfört. Rapporteringen sker sedan 2012 digitalt. Initialt var rapporteringen bristfällig av flera orsaker där arbete pågår för att underlätta rapporteringen. De inrapporterade rådgivningsaktiviteterna har ökat generellt, något som troligen orsakats av ökad rapportering snarare än ökad mängd aktiviteter.

¹¹ ”Styrmedels förutsättningar att styra mot ökad energieffektivisering - en utvärdering av 24 styrmedel”. Sweco. Rapport till Näringsdepartementet 2013-12-16.

¹² ”Kvantitativ utvärdering av marknadsmisslyckanden och hinder. En rapport till Näringsdepartementet”. Sweco, december 2014.

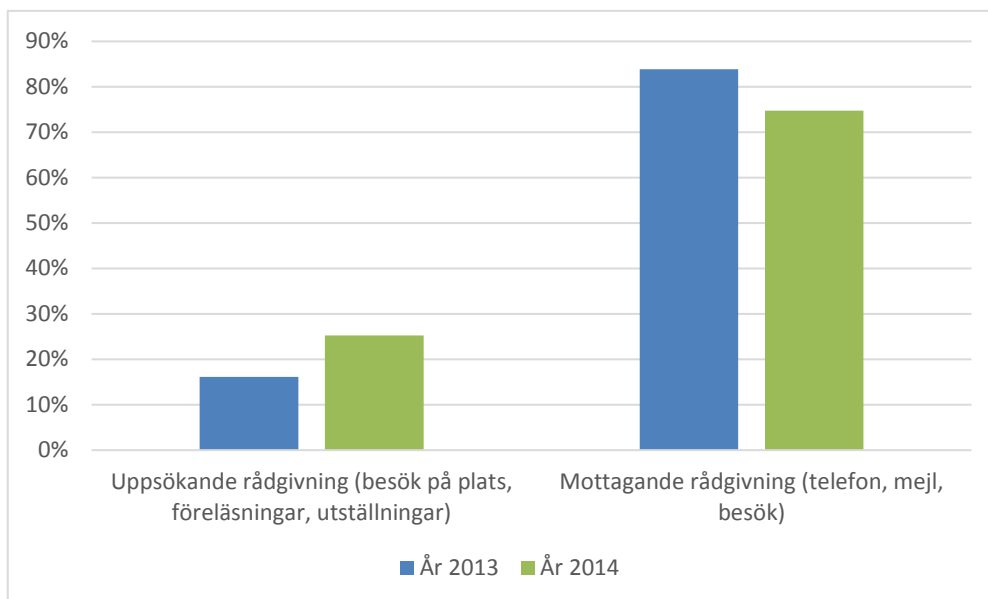
De kommuner som erhållit stöd för energi- och klimatrådgivning men samtidigt redovisar noll rådgivningsaktiviteter har följts upp särskilt och har då angett olika skäl för detta, ofta kopplat till bristande rutiner eller glapp i bemanningen. Energimyndigheten har vidtagit flera åtgärder för hantera problematiken, vilket redovisas i kommande kapitel.

Figur 3. Rapporter av aktiviteter inom energi- och klimatrådgivningen under åren 2013-14. Fördelat på rapporteringsintervall per kommun där 22 kommuner rapporterade noll aktiviteter och 32 kommuner fler än 100 aktiviteter under 2014.

En viktig trend kan anas, som även stämmer med rådgivarnas upplevelser i enkäter och intervjuer¹³, där andelen rådgivning av aktivt uppsökande karaktär ökar samtidigt som den mottagande rådgivningen minskar. En orsak till detta bedöms av rådgivarna själva vara att målgrupperna i större grad söker information själva via internet i stället för att kontakta rådgivarna för frågor, något som även framgår av SCBs undersökning nedan. En annan orsak är att rådgivarna blivit mer fokuserade på att söka upp privatpersoner och företag för rådgivning genom exempelvis uppdraget att verkställa EPBD2 direktivet.

¹³ Inför och under SWOT-analys som genomfördes våren 2014 av Miljöbyrån Ecoplan på uppdrag av Energimyndigheten, samt i de årliga enkäterna till EKR.

Figur 4. Rapporter av rådgivningsaktiviteter inom energi- och klimatrådgivningen under åren 2013-14 uppdelat på uppsökande aktiviteter respektive mottagande aktiviteter.

I en undersökning genomförd av SCB på uppdrag av Energimyndigheten framgår det även att allmänhetens kännedom kring energi- och klimatrådgivningen är cirka 30 % hos småhusägarna och cirka 18 % har varit i kontakt med energi- och klimatrådgivare. När informationen når fram via rådgivarna, anger en tredjedel av småhusägarna att de påverkats i sitt investeringsbeslut i ganska stor grad.¹⁴ Detta stärker intrycket av att det finns potential i en mer uppsökande verksamhet för att nå ut med oberoende rådgivning.

I samma undersökning av SCB framgår det att nära 70 % av småhusägarna tycker att tillgången till oberoende energi- och klimatrådgivning är mycket viktig eller ganska viktig.

Myndigheten har de senaste åren genomfört utökade revisioner av verksamheten där 25 särskilt utvalda kommuner är föremål för fördjupad revision. Vid den senaste årliga revisionen utförd av PWC gällande 2013 års stöd framkom avvikelser i varierande grad i 22 av kommunerna, som avhjälpes i dialog mellan myndigheten och de specifika kommunerna.¹⁵ Framträdande slutsatser från revisionsrapporten är att, vid sidan av att rutinerna hos de aktuella kommunerna för att hantera medlen inte var tillfredsställande, har riktlinjerna från Energimyndigheten behövt förtydligas. Energimyndigheten har därför reviderat riktlinjerna och infört dessa redan under innevarande verksamhetsår 2015.

¹⁴ "Allmänhetens energieffektivisering och kännedom om energi- och klimatrådgivare", av SCB på uppdrag av Energimyndigheten april 2015. Bilaga 2.

¹⁵ "Avrapportering avseende energi- och klimatrådgivning 2013". Av Price Waterhouse Coopers 2014.

3.2 Förändringsprocessen ”Rådgivning för energieffektivisering”

3.2.1 Syfte och inriktning

Att energi- och klimatrådgivningen behöver förändras inför kommande programperiod förefaller rimligt då det inte genomgått några omfattande förändringar de senaste 20 åren. Med de uppföljningar och utvärderingar som fanns till hands initierade Energimyndigheten en process under 2013 vars syfte var att ta ett helhetsgrepp om den kommunala energi- och klimatrådgivningen. Processen fick arbetsnamnet ”Rådgivning för energieffektivisering”. En omfattande intern rapport färdigställdes.¹⁶

Processens övergripande fokus har varit att:

- Ifrågasätta vedertagna sanningar
- Omformulera problemen
- Diagnosticera grundorsaker
- Utmana egna och andras föreställningar
- Stimulera dialog/samverkan med relevanta aktörer

För att få en objektiv och nyanserad bild av energi- och klimatrådgivningens nuläge har en granskning, analys och värdering skett av befintligt underlag med koppling till energi- och klimatrådgivningen.

Som processtöd upphandlades en konsult, för att samla in underlag där tomrum identifierats, att planera och leda en SWOT-analys samt att bidra med förslag på åtgärder och stödja projektledningen på Energimyndigheten i processen framåt.

Energimyndigheten har arbetat med att ta fram ytterligare faktaunderlag och analyserat dessa, parallellt med olika former för involverande av berörda relevanta aktörer inom energi- och klimatrådgivningen. Därmed har faktaunderlaget kunnat kompletteras samtidigt som huvudinriktningen på arbetet successivt har förankrats genom en bättre förståelse för problembilden. Genom denna inkluderande process bedöms implementeringsfasen kunna underlättas.

3.2.2 SWOT-analys

Arbetet inleddes med en syntes av tillgängligt underlag, intervjuer av ett urval av personer inom energi- och klimatrådgivningen och regionala energikontor. Utifrån detta formulerades frågeställningar och faktaunderlag för en workshop med ett

¹⁶ ”Nulägesbeskrivning EKR- för fortsatt utveckling samt analys”, (20130925 Energimyndigheten)

fyrtilotal personer från kommuner (energi- och klimatrådgivare), regionala energikontor, Energimyndigheten och övriga relevanta aktörer.¹⁷

Från SWOT-analysen kom det fram synpunkter avseende styrkor och svagheter som väl stämde överens med det underlag som fanns. Genomgående kan styrkorna som identifierades mestadels hänföras till att rådgivningen finns som företeelse tillgänglig för medborgare i hela landet, är oberoende och med engagerade rådgivare. Många styrkor/möjligheter återfanns även som svagheter/hot. Detta tolkas som en följd av att det är en mycket bred spännvidd i kvalitet och utförande mellan kommunerna. Framträdande är dessutom övertygelsen om att viktiga nycklar för en väl fungerande energi- och klimatrådgivning är värnandet av lokalt/regionalt anpassad kunskap om energieffektivisering. Svagheter speglade väl dem som framkommit i andra utvärderingar och uppföljningar. Det handlade om otydligheter i uppdraget, bristande uppföljning, kompetensbrister kopplade till ett mycket brett uppdrag och svårigheter att rekrytera och behålla personal samt en svag förankring i kommunerna.

I analysen diskuterades även olika former för organisatorisk styrning av verksamheten där tre scenarier speglade diametralt olika förhållningssätt:

- *Diskussions-scenario 1 - Samla kompetens och uppgifter nationellt*
Genom att centralisera uppgifterna ökar effektivitet och kompetens. Idag söks information på annat sätt än förr, vilket betyder att telefonrådgivning och information via internet med fördel lyfts över nationellt. Energimyndigheten samlar mer spetskompetens för utåtriktad rådgivningsverksamhet och tar över de uppgifter som de regionala kontoren har haft inom detta. Den kommunala nivån fokuseras helt på att möta medborgarna med rådgivning där de ändå är i kontakt med kommunen, som vid myndighetsutövning. Den passiva uppringningen från privatpersoner läggs i en nationell helpdesk, vilket ska ge mer likvärdig rådgivning med möjlighet att nå högre kvalitet eftersom de som arbetar med detta är helt specialiserade på rådgivningen.
- *Diskussions-scenario 2 – Samla kompetens och uppgifter regionalt*
För att ge ett bättre stöd till kommunerna får den regionala nivån ökat ansvar och även resurser. Eftersom ökad tyngd läggs på den regionala nivån behövs mer långsiktighet. De regionala kontoren söker medel för att utveckla kampanjer och informationsmaterial, där kravet från EM är att dela med sig av materialet till andra energikontor. Genom att koncentrera verksamhetens stöd regionalt kommer kompetensstödet närmare den kommunala verkligheten. Informationsmaterial blir mer anpassat för energi- och klimatrådgivningens lokala behov. Kampanjer blir därför mer behovsstyrda. Den kommunala nivån fokuseras på att bistå med energi- och klimatrådgivningen i samband med andra kommunala processer där

¹⁷ SWOT-analys 2014-02-26/02-27, Miljöbyrån Ecoplan på uppdrag av Energimyndigheten.

medborgarna har kontakt med kommunen, som bygglovsprocesser, konsumentrådgivning och tillsynsverksamhet på mindre företag. Kommunerna frångår all uppsökande rådgivning och kampanjverksamhet. Energimyndigheten fokuserar på att fördela medel och följa upp verksamheten.

- *Diskussions-scenario 3 - Utrymme till förstärkt uppdrag kommunalt*
För att fullt ut utnyttja lokalkännedom och lokal förankring läggs ytterligare tyngd på den kommunala rådgivningen. Eftersom kommuner har skilda förutsättningar att ta ett utökat ansvar ges möjlighet att anpassa nivån. Alla kommuner får ett grundläggande uppdrag som tilldelas medel med förenklad ansökning. Därutöver kan kommuner som vill förstärka den kommunala rådgivningen ansöka om ytterligare medel. Den kommunala grundverksamheten inriktas enbart på kommunala processer där medborgarna söker upp kommunen i olika relevanta ärenden. Transporter lyfts istället till den regionala nivån. De kommuner som söker stöd får tydligare krav på verksamhetsplaneringen och "höjd" avseende aktiviteter. De kommuner som söker extra medel får inte del av de regionala energikontorens stöd utöver kompetensutveckling och tillgång till nätverk mellan energi- och klimatrådgivningen. Motsvarande extra medel kan istället fördelas till de regionala energikontoren. Medel för nationella kampanjer avsätts för att skapa mer medvetenhet kring energieffektivisering, förnybar energi och transporter.

Inget av de renodlade scenarierna ovan är lämpligt då avgörande styrkor tappas bort med varje scenario. Syftet var att i diskussionerna om för- och nackdelar i ovanstående scenarier samla värdefulla synpunkter och reflektioner, vilka tagits med i den sammantagna analysen över åtgärdsbehov.

De viktigaste slutsatserna var att en ökad nationell styrning av verksamheten önskas och är ändamålsenlig, samtidigt som den behöver balanseras mot att bibehålla den regionala och lokala förankringen. En annan viktig slutsats var att kunskapen på den regionala nivån bör nyttjas bättre än idag.

3.3 Slutsatser

En central del i processen handlar om att inta ett förhållningssätt vilket klarar av att bevara eller stärka de framgångsfaktorer som finns samtidigt som det genomförs behövliga förbättringar i verksamheten.

Tabell 1. Sammanställning av huvudsakliga framgångsfaktorer och utvecklingsmöjligheter i dagens energi- och klimatrådgivning, där vissa områden både kan betraktas som fördel men även medför svårigheter som kräver förbättring. Ett resultat av de samlade utvärderingsarbetet Energimyndigheten genomfört under 2013-14.

Framgångsfaktorer	Utvecklingsmöjligheter
<ul style="list-style-type: none"> • Oberoende och trovärdig rådgivning • Kostnadsfritt • Lokal förankring • Nationell täckning • Bred kompetens och brett uppdrag • Kompetenstillskott kommunalt • Kontinuitet 	<ul style="list-style-type: none"> • Varierande kvalitet • Sned resursfördelning • Begränsat kommunalt engagemang och förankring • Otydliga krav och bristande riktlinjer • Det breda uppdraget • Inte tillräckligt bra uppföljning, stöd och samordning • Rekrytering och anställningsvillkor

3.3.1 Framgångsfaktorer som bör värnas

Genomgående framstår följande faktorer som viktiga att stärka eller bibehålla vid en förändring av verksamheten:

- *Oberoende och trovärdig rådgivning* – att kunna erbjuda en trovärdig rådgivning är en avgörande styrka i förhållande till kommersiellt tillgänglig rådgivning. Idag erbjuds även rådgivning av exempelvis energibolag eller konsulter, vilka i olika mån har egna intressen att värna
- *Kostnadsfritt* – att rådgivningen är kostnadsfri betyder att den blir tillgänglig för alla, oavsett ekonomiska förutsättningar. Det gör att energibesparingspotentialen kan sättas i främsta rummet.
- *Lokal förankring* – den lokala förankringen upplevs som en verklig styrka då det behövs lokala anpassningar beroende på exempelvis tillgång till olika uppvärmningsalternativ och klimat.
- *Nationell täckning* – det faktum att rådgivningen finns i hela landet bidrar till dess trovärdighet. För Energimyndighetens del betyder den nationella täckningen att det finns en utmärkt kanal för olika insatser av rådgivande karaktär.
- *Bred kompetens och brett uppdrag* – eftersom uppdraget är så brett kan rådgivarna ha kompetens att möta den enskilde rådsökanden med den information som behövs i det enskilda fallet.

- *Kompetenstillskott kommunalt* – rådgivarna har visserligen ett uppdrag att verka externt med rådgivningen, men då de flesta kommuner har rådgivare på deltid betyder det att kompetensen som skaffas via rådgivningsverksamheten blir tillgänglig för kommunen på den kvarstående tjänsten.
- *Kontinuitet* – det faktum att rådgivningen har funnits i nära 40 år, har skapat en samlad erfarenhet som är värd att värna.

3.3.2 Utvecklingsmöjligheter

Följande faktorer framstår som viktiga att utveckla vid en förändring av verksamheten:

- *Sned resursfördelning* – idag fördelas resurser som inte är avpassad efter hur stora målgrupper respektive kommun har att hantera. Det betyder att bidrag per invånare varierar mellan 0,48 och 114 kronor.
- *Varierande kvalitet* – det finns kommuner som erbjuder rådgivning med mycket hög kvalitet och ambition, men även kommuner med lägre kvalitet.
- *Det breda uppdraget* - det är en utmaning med det breda uppdraget, både ämnesmässigt och målgruppsmässigt. Det krävs en mycket bred kompetens och stor kontaktyta för att kunna hantera rådgivningen i praktiken. En konsekvens blir att kvaliteten och kompetensen varierar för mycket mellan kommunerna. Transportfrågan lyfts fram som särskilt svår att hantera inom rådgivningen.
- *Rekrytering och anställningsvillkor* - de medel som beviljas av Energimyndigheten är tidsbegränsade och räcker ofta bara till en halv tjänst. I och med det begränsade antalet rådgivningstimmar per vecka saknas det i många kommuner en ”kritisk massa” i själva rådgivningen. Det saknas även kunskap om rådgivningen på chefsnivå. Detta riskerar leda till att introduktionen för nyanställda och genomförandet av uppdraget blir av lägre kvalitet. En annan följd av detta är att anställningsvillkoren kan verka mindre attraherande. Detta gör det svårare att rekrytera och behålla kompetens såvida inte kommunen skjuter till egna medel eller samordnar sig om heltidstjänster med andra kommuner.
- *Begränsat kommunalt engagemang och förankring* - i flera kommuner är engagemanget för energi och klimat begränsat. En bristande förankring inom kommunen ger en sämre koppling till annat arbete inom kommunen och lägre status på arbetet. Det bidrar till att rollen för energi- och klimatrådgivaren kan upplevas som ensam med lägre kännedom inom

organisationen. Detta kan resultera i en negativ spiral där förmågan att locka kvalificerad kompetens minskar ytterligare.

- *Otydliga förväntningar och riktlinjer* - energi- och klimatrådgivarna upplever att det kan bli tydligare vad som förväntas av uppdraget. Det efterfrågas tydligare riktlinjer för hur rådgivningen skall gå till, vad den skall innehålla och vilken typ av rådgivningsinsatser som bör prioriteras. Ett väldigt specifikt önskemål är att det bör finnas ett tydligt kompetenskrav på den som är energi- och klimatrådgivare, något som saknas idag. Det kan vara en bidragande orsak till att kvaliteten på rådgivningen upplevs som varierande.
- *Inte tillräckligt bra uppföljning, stöd och samordning* – Rådgivarna och energikontoren efterfrågar en bättre uppföljning från Energimyndigheten avseende vad energi- och klimatrådgivarna gör och vilka effekter det ger. Tydligare konsekvenser för de kommuner som inte genomför planerade aktiviteter eller insatser önskas av energi- och klimatrådgivarna. Det efterfrågas mer stöd från Energimyndigheten och/eller Energikontoren avseende informationsmaterial, kunskapsbanker och bra webbverktyg för att nå ut till utpekade målgrupper. En bättre samordning med annat energi- och klimatarbete utöver kommunernas eget önskas också.

3.4 Åtgärdsbehov

Analysen av det samlade materialet visar på ett behov av insatser enligt följande:

- Prioritering av kvalitativa aktiviteter i högre utsträckning framför kvantitativa.
- Systematiserat och utvecklat stöd till energi- och klimatrådgivarna avseende fakta och metoder. Utveckling av metoder där goda erfarenheter tas tillvara och nya effektiva metoder prövas.
- Prioritering av målgrupper och resursfördelning som speglar detta.
- Tydligare och snävare villkor för erhållandet av medel, med styrning mot att nå fler inom prioriterade målgrupper.
- Bibehållen regional och lokal förankring.
- Tydligare inriktning vad avsedda medel skall användas till.
- Tydligare, kostnadseffektiv och mer ändamålsenlig rollfördelning mellan aktörerna Energimyndigheten- Regionala energikontor- kommunerna (energi- och klimatrådgivarna)
- Relevant och tydlig uppföljning av aktiviteter och resultat

4 Pågående förbättringsarbete

Energimyndigheten beslutade 2013 att påbörja ett förbättringsarbete, där följande vision och målbild utarbetades och fastställdes våren 2014:

Vision: Energieffektivisering genom rådgivning.

Målbild:

Ökad energieffektivisering och mer förnybar energi genom att rådgivningen har:

Rätt målgrupper

Grupper med tydlig effektiviseringspotential, som kan nås med rimlig insats och där energi- och klimatrådgivarna kan tillföra kompetens.

Effektivare organisation med tydligare roller

Organisation anpassad för fastställda mål och målgrupper med tydlig rollfördelning mellan Energimyndigheten, regionala energikontor och energi- och klimatrådgivarna.

Tydligare krav

Förväntan och krav på energi- och klimatrådgivarna avseende genomförande är tydligt formulerade och kommunicerade av Energimyndigheten

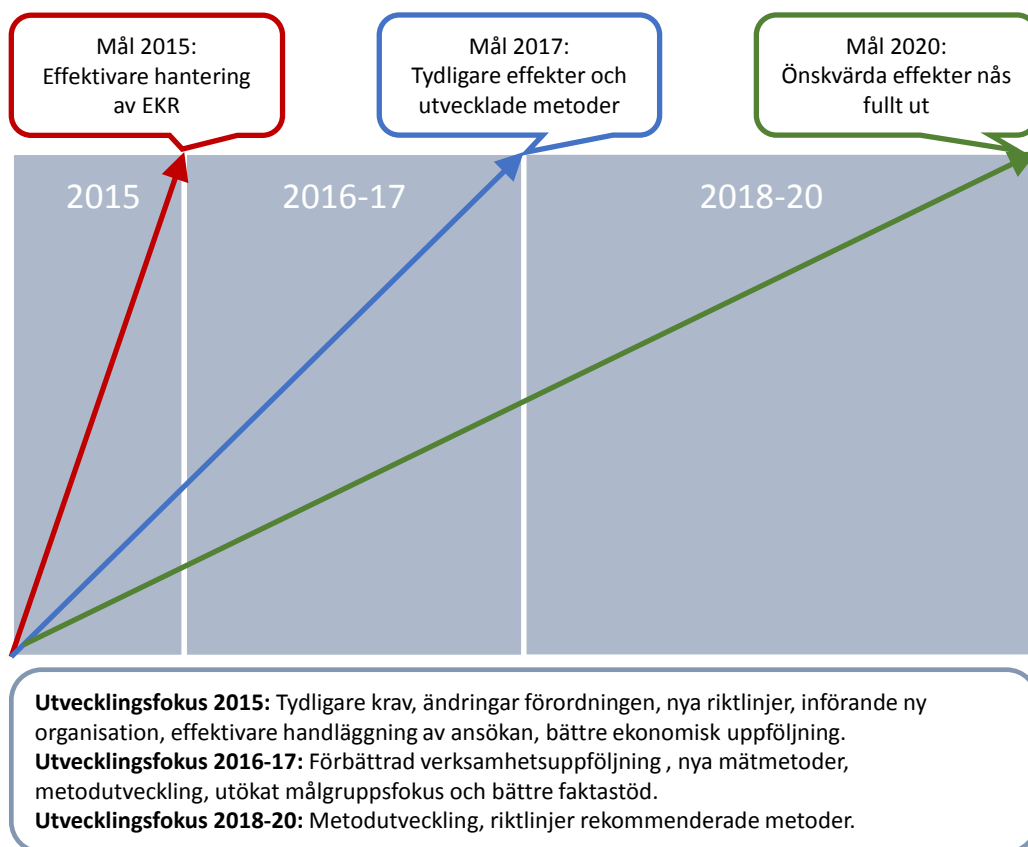
Uppföljning

Enkel och effektiv uppföljning som visar effekten av verksamheten och att kraven på aktivitet hos energi- och klimatrådgivarna nås

Flera av de identifierade nödvändiga förändringarna i verksamheten handlar om att förbättra inom ramen för nuvarande förordning. Det rör tydligare kommunikation avseende förväntningar, bättre uppföljning och utvecklat stöd via regionala energikontor.

Föreslagen förordningsförändring verkar i samma riktning och är avsedd att stärka det pågående förändringsarbetet, framförallt genom förändrad resursfördelning.

Den sammantagna förändringen är omfattande och för att inte äventyra genomförandet och utfallet så ser Energimyndigheten att förändringarna bör följa en planerad process där det slutliga resultatet ges tid att växa fram.

Figur 5. Förändringsarbetet för energi- och klimatrådgivningen under 2015-2020, vilket utgörs av tre parallella utvecklingsfaser med olika slutdatum.

De tre faserna i det planerade förändringsarbetet pågår parallellt men avslutas i olika steg:

Under 2015 är fokus på högre effektivitet med de resurser som står till förfogande, vilket skall uppnås genom utveckling av organisationen samtidigt som kraven på verksamheten förtydligas. De praktiska rutinerna ska tydliggöras och förenklas och Energimyndighetens egen administration ska förbättras. Mycket av arbetet kommer att försiggå i de interna processer som rör Energimyndigheten, de regionala Energikontoren samt energi- och klimatrådgivarna. Ett viktigt mål är att förändringarna skall vara accepterade och förstådda av samtliga parter. En ny stödorganisation sattes januari 2015 med funktionen Regional Utvecklings Ledare (RUL) som dels skall samordna insatser dels verka som metodutvecklingsstöd för energi- och klimatrådgivarna.

Under åren 2016 och 2017 konsolideras arbetet med bättre mätbarhet, metodutveckling och målgrupper som påbörjades under 2015. Riktade insatser till specifika målgrupper och uppföljning samt tillämpningen av effektivare metoder kommer att stå i fokus. Här bör Energimyndigheten kunna påvisa goda effekter av genomförda förändringar men även ges möjlighet att korrigera om ambitionerna inte nås.

Under 2018-2020 skall riktlinjer för verksamma metoder utarbetats och implementerats. Bortprioritering av rådgivningsinsatser som inte ger tillräckligt god effekt skall ske. Effekterna av åtgärderna kan då mätas och finjusteras för att åstadkomma en ännu bättre effekt med satsade resurser.

Förväntningarna höjs ordentligt samtidigt som man lägger stort fokus på att följa upp dem. En förutsättning är ett bättre kompetensstöd till rådgivarna så att de har bättre möjlighet att leverera god kvalitet i rådgivningen, något som framförallt RUL-funktionen förväntas bidra med.

4.1 Förtydligade riktlinjer

Inför den nya bidragsperioden 2014 förtydligades riktlinjerna för hanteringen av bidraget för energi- och klimatrådgivningen. Förtydligandena rörde främst vilken typ av kostnader som bedöms som hänförliga till rådgivningsverksamheten och hur dessa skall redovisas.

Följande gäller som grundläggande förutsättningar för att en kostnad ska vara stödberättigande.

Kostnaden ska

- vara faktisk och reviderbar,
- bäras av stödmottagande kommun,
- ha uppkommit under det år som stödet avser,
- vara fastställd i enlighet med kommunens vanliga redovisningsprinciper och god redovisningssed,
- vara bokförd och
- enbart ha till syfte att uppnå fastställda mål med energi- och klimatrådgivningen.

4.2 Förbättrad uppföljning och rapportering

För Energimyndigheten är rapporteringen en viktig del i att följa upp verksamheten som bedrivs ute i kommunerna, för att kunna uppmärksamma om det brister exempelvis i bemanningen men även för att kunna följa trender över tid. År 2012 införde Energimyndigheten, för att utvidga möjligheten till kvalitetssäkrad uppföljning av rådgivningen på olika nivåer, rapportering av rådgivningsaktiviteter digitalt via verktyget ”Kontakten”. Denna rapportering är ännu inte heltäckande för ovanstående syften och är under fortsatt utveckling.

Rapporteringen via Kontakten är dock redan idag ett viktigt verktyg för att säkerställa Energimyndighetens och Sveriges rapportering i enlighet med EU-direktiven.

Syftet med rapporteringen är också att det erbjuder en möjlighet för den enskilde rådgivaren att ha det som ett verktyg för att följa upp sitt eget arbete och kommunicera vad som görs. För de regionala utvecklingsledarna är det ett verktyg för att följa verksamhetens utveckling i regionen.

Som tidigare beskrivits finns det behov av förbättringar i rapporteringsverktyget. Stora regionala/lokala skillnader uppvisas avseende rapporteringen och det finns kommuner som på årsbasis inte rapporterar. Energimyndigheten har därför under 2014-2015;

- Förtydligat avsikten med aktivitetsrapportering
- Kommunicerat metod och tillvägagångssätt
- Konkretiserat förväntningarna i form av att det åligger ett krav enligt 2015 års beslut om bidrag till kommunernas energi- och klimatrådgivning att utföra rapportering
- Återkopplat till regionala energikontor och kommuner avseende resultatet av 2014 års rapportering, med särskilt fokus på de kommuner som inte rapporterat.

Resultatet av 2014 års rapportering visar på en ökning av rapporteringen på cirka 14% vilket Energimyndigheten tolkar som ett positivt resultat från årets kommunikation med energi- och klimatrådgivarna där brister uppmärksammats samtidigt som Energimyndigheten pratat om framtida satsningar, har genererat en förstärkande effekt avseende rapporteringen.

Under våren 2015 har Energimyndigheten gett ett uppdrag till en konsult att ta fram en utvecklad modell för uppföljning av effekter från rådgivningen, ett arbete som skall levereras hösten 2015 för en första test under höstens nationella insatsprojekt avseende rådgivning. Avsikten är att dra lärdom och justera metoden under 2016, så att denna kan tillämpas fullt ut år 2017 med målet att använda metoden för styrning mot samhällsekonomiskt effektivare rådgivningsinsatser.

Ett underlag avseende den tekniska potentialen för olika åtgärder kopplade till de prioriterade målgrupperna tas fram under 2015. Där skall effekter av aktiviteter riktade mot åtgärder för energibesparingar och koldioxidbesparingar kunna räknas fram via schabloner. För att få fram bra värden och resultat är det naturligtvis av stor vikt att aktiviteter/insatser mäts kontinuerligt. Likaledes är det viktigt att det inte upplevs som en alltför tung administrativ börda hos den enskilde rådgivaren. Denna balansgång blir en essentiell del av den föreslagna förändringen.

4.3 Organisationsförändringar

4.3.1 Regionala utvecklingsledare

En grundläggande förutsättning för en väl fungerande energi- och klimatrådgivning är ett utvecklat och starkt växelspel mellan Energimyndigheten, regionala energikontor och kommuner. Den samordningsroll som idag ligger hos regionala energikontor utvecklades därför från januari 2015 till att bli en mer coachande stödfunktion, regional utvecklingsledare (RUL). Detta är ett sätt möta den ensamma rollen ute i kommunerna och bidra tydligare till metodutvecklingen för energi- och klimatrådgivningen. En annan uppgift för denna funktion är att hålla en närmare kontakt med energi- och klimatrådgivarna för att tidigt uppmärksamma när enskilda rådgivare behöver extra coaching eller kompetensutveckling för att utföra sitt uppdrag.

I syfte att implementera, förankra samt utveckla denna funktion har ett nätverk bildats, RUL-nätverket. Initialt finns tre koordinatörer vilka idag har ett samordnaruppdrag inom ramen för energi- och klimatrådgivningen. Koordinatörerna ska förutom att bistå i processen med att forma, implementera samt utveckla funktionen RUL även stödja Energimyndigheten i kontakterna med regionala energikontor och energi- och klimatrådgivare i förändringsarbetet med den nya energi- och klimatrådgivningen. En fortlöpande dialog med föreningen Energikontoren Sverige pågår också.

4.3.2 Dialogforum och konferenser

En central del vad gäller Energimyndighetens stöd till energi- och klimatrådgivare har varit den årliga konferensen ”Kraftsamling”. Under drygt tio år har detta fysiska dialogforum ägt rum i syfte att verka kompetensutvecklande. I samband med att processen ”Rådgivning för energieffektivisering” initierades gjorde Energimyndigheten bedömningen att det behövdes nya strukturer för dialog och kompetensutveckling. Under hösten 2014 har Energimyndigheten i samverkan med de regionala energikontoren istället genomfört tre storregionala sammankomster i Sverige. I samband med dessa har myndigheten kommunicerat kring ändrade förutsättningar för bidraget för 2015, prioritering av målgrupper samt utvecklad roll för aktörskedjan avseende energi- och klimatrådgivningen. Motsvarande arrangemang kommer även att genomföras under 2015.

Energimyndighetens kommer även att genomföra en nationell energieffektiviseringskonferens för en bredare målgrupp under hösten 2015.

4.3.3 Hallå konsument

Kommunal konsumentvägledning finns i 92 % av svenska kommuner, 267 av 290 kommuner erbjuder konsumentvägledning i någon form. Ingen central upplysningstjänst har funnits som komplement till den lokala vägledningen. Den 31 mars startade Konsumentverket den nationella upplysningstjänsten Hallå konsument där konsumenterna kan få övergripande svar på frågor om exempelvis köp, avtal och hållbarhet. Till sin hjälp för att lösa detta samlar Konsumentverket

in fakta och kunskaper från 14 myndigheter, där Energimyndigheten ingår, och fyra specialiserade konsumentbyråer; detta presenteras sedan på webbplatsen www.hallakonsument.se

Utöver informationen på webbplatsen finns även möjlighet att kontakta konsumentvägledare genom olika kanaler: telefon, mejl, chatt, Twitter och Facebook. När det rör energi- och klimatfrågor kommer vägledaren huvudsakligen hänvisa vidare till de kommunala energi- och klimatrådgivarna.

Fokus för både ”Hallå konsument” och den kommunala konsumentrådgivningen är förvisso konsumentrelaterade frågor men det finns tydliga kopplingar till hållbarhet och energieffektivitet vilket gör denna typ av verksamhet till ett komplement till den kommunala energi- och klimatrådgivningen.

4.4 Kompetensutveckling

Energi- och klimatrådgivare är nyckelpersoner i att förmedla kunskap om energieffektiviserande åtgärder. Energimyndigheten har kontinuerligt svarat upp med kompetensinsatser för att kvalitetssäkra utförandet. Mot bakgrund av det förändringsarbete som pågår för rådgivningen i stort har det även inom detta område gjorts en översyn. Med start våren 2015 genomförs därför ett omarbetat upplägg där Energimyndigheten intar en utvecklad roll jämfört med tidigare och där innehållet bättre ska spegla förväntningarna på den enskilde energi- och klimatrådgivaren.

De regionala utvecklingsledarna (RUL) kommer under hösten 2015, inom ramen för sitt uppdrag från Energimyndigheten, ta fram ett underlag med förslag på tydligare kompetenskrav för energi- och klimatrådgivare. Detta underlag skall sedan beredas och beslutas hos Energimyndigheten och successivt implementeras i verksamheten.

En central del i att etablera RUL istället för nuvarande samordningsuppdrag är att identifiera vilka kompetensbehov denna förändring medför. Som en del av identifieringen av kompetensbehovet skickades en enkät ut till samtliga energi- och klimatrådgivare i februari 2015 avseende rådgivarnas upplevelser av dagens stöd från de regionala energikontoren. Generellt var rådgivarna mycket nöjda med stödet, även om de identifierade vissa förbättringsmöjligheter. Med hjälp av resultaten från enkäten kan Energimyndigheten nu sätta upp mål för kompetensutvecklingen och följa upp dem både enskilt och nationellt.

För att kunna utveckla metoderna i rådgivningen, med både nya former för rådgivningen och en utvärdering av vilka aktiviteter som ger bäst effekt, utarbetar nu Energimyndigheten underlag. Energimyndigheten har i samband med detta identifierat ett behov att få en fördjupad bild över hur energirådgivningen uppfattas av konsumenter. Därför har ett stöd lämnats till Karlstad universitet för genomförande av förstudien ”Effektivare energirådgivning”. Syftet med studien har varit att fördjupa bilden av hur konsumenter, främst villaägare, uppfattar energirådgivning utifrån sina egna förutsättningar och behov. Förstudien, som

även beskriver olika metoder och förhållningssätt för en mer effektiv rådgivning publiceras i slutet av april ¹⁸. Denna kommer vara ett av underlagen för att finna nya metoder för rådgivningen, där RUL har en viktig roll.

De nya mätmetoder och potentialer för olika åtgärder kopplat till de prioriterade målgrupperna som arbetas fram under 2015 kommer också utgöra ett viktigt underlag för att välja effektivare metoder.

4.5 Prioritering av målgrupper

Energimyndigheten prioriterar målgrupper för särskilda insatser genom rådgivningen utifrån följande principer:

- Energibesparingspotential eller potential för minskad klimatpåverkan skall vara hög
- Kostnad att nå målgruppen skall vara låg i förhållande till potentialen
- Förmåga för energi- och klimatrådgivare att bidra med kompetens.

Ett uppdrag gick i slutet av augusti 2014 till de regionala utvecklingsledarna att göra ett förslag på prioritering regionalt, eftersom förutsättningarna antogs variera mycket inom landet. Den önskade prioriteringen genomfördes inom respektive region tillsammans med kommunernas energi- och klimatrådgivare. ¹⁹ Det sammanställda materialet gick sedan till Energimyndigheten för komplettering och beslut.

Variationen mellan regioner avseende vilka målgrupper som prioriteras visade sig inte vara särskilt stor, utan bilden är tämligen gemensam. För 2015 är de prioriterade målgrupperna (utan inbördes ordning):

- Villahushåll
- Bostadsrättsföreningar
- Små och medelstora företag

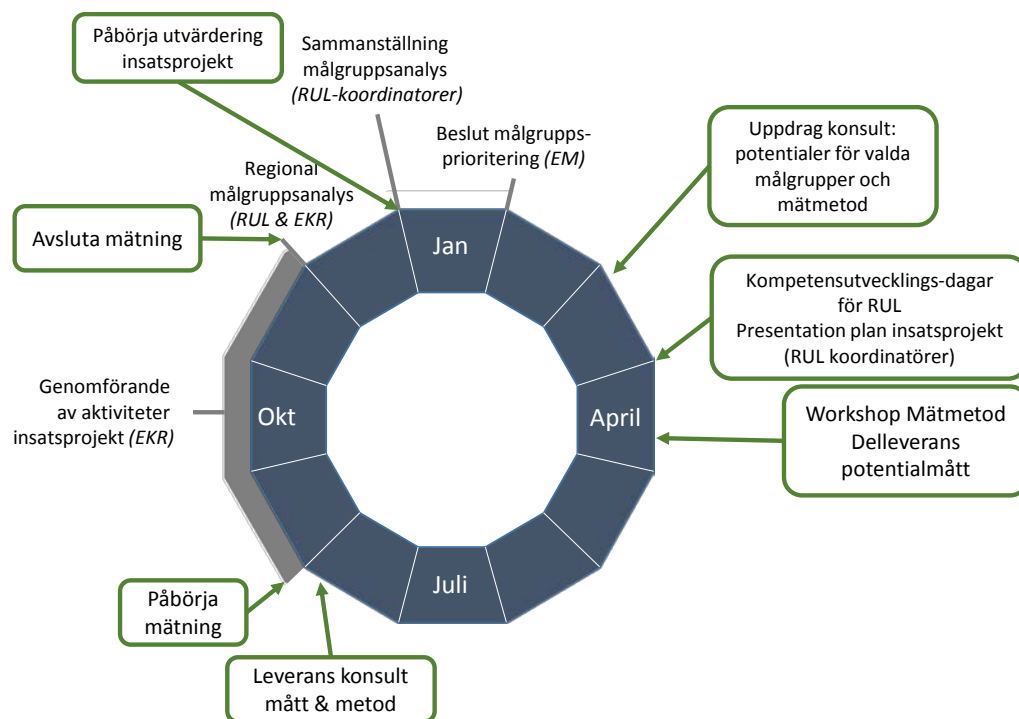
Målgrupper som inte prioriterades bedömdes ha betydligt lägre potential för minskad energiförbrukning och/eller klimatpåverkan i förhållande till insatserna, det var exempelvis boende i hyresrätter, dagis, skolor, studieförbund och föreningar.

De tre utvalda målgrupperna ovan skall prioriteras för uppsökande insatser, vilket inte innebär att andra målgrupper är uteslutna från att uppsöka rådgivningen. I de återkommande insatsprojekten riktade till ovanstående målgrupper kommer det för varje projekt göras ytterligare prioriteringar inom målgrupperna, beroende på vald inriktning och bedömd potential. Energimyndigheten avser därigenom kraftsamla och bättre nyttja resurserna. Processen för målgruppsprioritering kan

¹⁸ "Effektivare energirådgivning" Fredrik Holm och Are Kjeang april 2015

¹⁹ "En regional målgruppsanalys" av Marie Holmgren (Nenet), Katarina Bååth (Energikontor Regionförbundet Örebro) och Anders Edvardsson (Energikontor Skåne) till Energimyndigheten 8 december 2014.

komma återupprepas beroende på nya behov och ny kunskap. Målgrupperna kommer sedan vara styrande för vilka aktiviteter och insatser som genomförs under kommande år. Nedan beskrivs årets process för målgruppsprioritering och hur den hänger ihop med övriga utvecklingsprojekt.

Figur 6. Årscykel för målgruppsprioritering kopplat till Insatsprojekt och utvecklade uppföljningsmetoder. År 2014-15.

4.6 Nationella insatsprojekt

Tidigare har rådgivarna planerat sina rådgivningsinsatser lokalt, ibland tillsammans med andra exempelvis i projekt med de regionala energikontoren. En viktig förändring i Energimyndighetens arbete med energi- och klimatrådgivning är att organisera nationella insatsprojekt riktade till de prioriterade målgrupperna för rådgivningen, för att på så sätt kunna dra nytta av varandras erfarenheter och utveckla metoderna för rådgivning gemensamt.

Som ett led i att behålla den regionala anpassningen av rådgivningen planeras och leds Insatsprojekten av de regionala utvecklingsledarna på Energimyndighetens uppdrag, samtidigt som energi- och klimatrådgivarna genomför själva aktiviteterna. Under hösten 2015 planeras de första Insatsprojekten på frivillig basis, för att sedan efter utvärdering troligen bli en obligatorisk del av verksamheten. Energimyndigheten ser mycket positivt på insatsprojekten som ett sätt att mobilisera rådgivarna för specifika insatser. Vid eventuella förstärkta uppdrag från regeringen, som exempelvis föreslagits från Energimyndigheten riktat till fastighetsägare, är detta en utmärkt form för att uppnå god effekt med stor geografisk spridning.

5 Förslag till revidering av förordningen

För att uppnå en god samhällsekonomisk effektivitet och för att kunna leva upp till Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG, Artiklarna 14 och 15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda. Samt eventuella kommande relevanta EU-direktiv avseende energieffektivisering och energiomställning, vill Energimyndigheten genomföra följande huvudsakliga förändringar i Förordningen (1997:1322) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning.

De detaljerade förändringarna framgår i bilaga 1 till slutrapporten.

5.1 Huvudinriktning

Förändringarna syftar till att stärka det förbättringsarbete som Energimyndigheten har inlett för att öka effekten av de medel som är avsatta för energi- och klimatrådgivning.

- Ändring av förordningsnamn och bidragsbegrepp
- Ändringar avseende målgrupper och inriktning för rådgivning
- Tillkommande stöd i form av regionala utvecklingsledare
- Ändrade förutsättningar för stöd och stödets storlek

5.1.1 Ändring av förordningsnamn och bidragsbegrepp

Ny skrivning

Förordning (1997:1322) om statligt *stöd* till kommunal energi- och klimatrådgivning

Syfte

Genomgående ändras ordet ”bidrag” till ”stöd”. Myndigheten ser ett behov att använda samma terminologi som används för liknande insatser där ordet ”stöd” även signalerar mer av en förväntad motprestation än ordet ”bidrag”.

5.1.2 Ändringar avseende målgrupper och inriktning för rådgivning

Ny skrivning

Sista meningen i dagens §2 tas bort: ”Energi- och klimatrådgivningen får även omfatta transporter av personer och gods”

Transportområdet har visat sig vara svårt att hantera för klimat- och energirådgivare. Bredden i uppdraget när även transportfrågor inlemmas har sammantaget visat sig komplex för många rådgivare. De som söker upp energi- och klimatrådgivarna är nästan aldrig ute efter information avseende transporter.

Insatser inom transportområdet behövs och är avgörande för att nå klimatmålen, men bör för effektivitetens skull genomföras i riktade insatser tillsammans med aktörer som har rådighet över transportfrågorna, inte via rådgivning. Själva verktyget rådgivning bedöms därför inte som effektivt för transporter. Energimyndigheten föreslår därför att denna skrivning utgår från förordningen.

Myndigheten är givetvis fortsatt öppen för att arbeta främjande med hållbara transporter på annat sätt. Transportområdet innehåller många olösta utmaningar.

Konsekvensen av att skrivningen utgår ur förordningen bedöms som liten i verksamheten eftersom transportrelaterad rådgivning endast finns i begränsad omfattning.

Ny skrivning

7§ Energi- och klimatrådgivningen ska särskilt rikta sig till de målgrupper som Statens energimyndighet anger som lokalt och regionalt prioriterade i ansökningsutlysningar inför beslut om stöd.

Energimyndigheten har önskemål om att tydligare kunna inrikta verksamheten till av myndigheten prioriterade målgrupper för att möta nya behov, exempelvis nya EU-direktiv och nya energirelaterade statliga stöd. För ökad samhällsekonomisk effektivitet behövs även en prioritering mellan målgrupper för den uppsökande rådgivningen, baserat på kunskap om för vilka målgrupper som effekterna per insats bedöms som störst.

Därför föreslår myndigheten att det i förordningen införs en styrning från myndigheten avseende vilka målgrupper som verksamheten skall riktas till.

Konsekvensen av att tydligare rikta rådgivningsverksamheten till prioriterade målgrupper är att den enskilde rådgivaren har minskat utrymme att prioritera lokalt.

5.1.3 Tillkommande stöd i form av regionala utvecklingsledare

Ny skrivning

4§ De regionala energikontoren kan samordna den kommunala energi- och klimatrådgivningen. Samordningen syftar till att stötta de kommunala energi- och klimatrådgivarna avseende faktakunskap och metoder, aktivt utveckla metoder för en mer effektiv rådgivning och utgöra länk mellan Statens energimyndighet och de kommunala energi- och klimatrådgivarna i utvecklingen av verksamheten.

Den verksamhet i form av regionala utvecklingsledare som Energimyndigheten redan infört bör formaliseras som funktion även i förordningen då myndigheten bedömer att det är viktigt för verksamhetens fortsatta utveckling genom kompetensstöd och metodutveckling.

5.1.4 Ändrade förutsättningar för stöd och stödets storlek

Ny skrivning

6 § andra stycket: För att en kommun ska kunna söka stöd ska antalet invånare överstiga 18 000 för kommunen enskilt eller tillsammans med annan kommun.

Bidrag kan idag erhållas av samtliga kommuner oavsett storlek. Mindre kommuner är dock tydligt begränsade av hur många inom relevanta målgrupper som kan nås och påverkas av rådgivningen. De har även svårigheter att bemanna med kompetent personal dedikerade för rådgivning, många har deltidstjänster där andra myndighetsuppgifter tar fokus från den uppsökande rådgivningen. I de uppföljningar Energimyndigheten genomfört är det ofta i mindre kommuner som återrapporteringen brister och där bidrag återbetalas eftersom kommunen inte kunnat bemanna tjänsten. Konsekvensen är att kvaliteten och nivån på rådgivningen ofta blir sämre i mindre kommuner.

Idag har 133 kommuner av ovanstående skäl valt att samordna sig med andra kommuner, där dessa med god framgång delar på energirådgivningsresursen. Detta är vanligt för övrig verksamhet. Enligt Sveriges Kommuner och Landsting är det över 60 kommuner som valt gemensam lösning för bygg- och miljöförvaltningarna. För att säkra kvaliteten i rådgivningen även i mindre

kommuner vill Energimyndigheten därför kräva sådan samordning mellan kommuner som har färre än 18 000 invånare, vilket motsvarar 54 % av kommunerna. Gränsen på 18 000 invånare är satt utifrån en balansgång mellan att kunna bibehålla den geografiska spridningen och att det finns en rimligt stor målgrupp för varje rådgivare, samtidigt som en hög grad av samordning mellan berörda kommuner redan finns. Med en nivå på 18 000 invånare är målgruppen för rådgivning av en storlek på över 6 000 – småhus, bostadsrättsföreningar och företag.

Av de 158 kommuner som har färre än 18 000 invånare har 81 redan samordnat sin rådgivning, endast ett trettiotal av de aktuella kommunerna saknar helt samordning med andra kommuner avseende antingen bygg- och miljöförvaltningar eller energi- och klimatrådgivning. Konsekvensen bedöms därför vara att cirka 10% av kommunerna (runt 30 kommuner) måste inleda ett helt nytt samarbete med en grannkommun. Några kommuner kommer troligen bedöma att det inte är värt att samarbeta för att kunna behålla energi- och klimatrådgivningen. Skulle det bli så kommer de invånare som inte har tillgång till en kommunal energi- och klimatrådgivare fortfarande nå den basnivå av rådgivning som finns tillgänglig via Energimyndighetens information på hemsidan och den nationella konsumentrådgivningen ”Hallå konsument”. Dessutom kan framtida informationsprojekt som finansieras av Energimyndigheten och genomförs exempelvis i de regionala energikontorens regi fortfarande nå de kommuner som inte har energi- och klimatrådgivning. De medborgare vars kommun valt bort energi- och klimatrådgivning kommer däremot inte få tillgång till den uppsökande rådgivningen, lokal rådgivning via telefon och de nationella insatsprojekten eftersom de genomförs av just kommunernas energi- och klimatrådgivare.

Ambitionen är att de regionala utvecklingsledarna får en aktiv roll för att verka stödjande i samverkansprocessen regionalt mellan de 77 kommuner som måste organisera en samordning avseende energi- och klimatrådgivningen. Energimyndigheten bedömer att det totalt sett kan vara cirka tio procent av kommunerna som väljer att inte samordna sig avseende energi- och klimatrådgivningen.

Ny skrivning

10 § Grunderna för stödets storlek regleras i föreskrifterna.

Idag kan bidrag erhållas av samtliga kommuner, där det lägsta beloppet är 280 000 kr och den högsta nivån 435 000 kr. Det har medfört att bidraget för rådgivningen idag varierar från runt 40 öre per invånare upp till 114 kronor per invånare. Skall en samhällsekonomisk effektivitet uppnås måste bidraget för rådgivning bättre spegla målgruppens storlek. Därför vill Energimyndigheten

införa en fördelning av stödet som är mer proportionell mot de prioriterade målgrupper som rådgivningen riktas till.

Eftersom prioriteringen av målgrupperna kommer ändras regelbundet, för att kunna möta exempelvis EU-direktiv och nya energirelaterade stöd för privatpersoner, önskar Energimyndigheten reglera principerna för fördelningen i sina föreskrifter. Beloppen utgår därmed från förordningen, vilket även gör det lättare att anpassa insatserna över tid med både ökade och minskade resurser beroende på behoven. Energimyndigheten avser att i föreskrifterna fördela enligt en rak princip efter målgruppsstorlek, men med ett takbelopp för de allra största kommunerna eftersom stora kommuner har en viss skalfördel i förhållande till mindre. Genom ökad flexibilitet i fördelningen kan även eventuella förstärkta uppdrag användas för att fördela mer medel till kommuner med extra hög ambition för rådgivningen.

Konsekvensen med en sådan fördelningsprincip blir initialt att kommuner med stor andel invånare inom de prioriterade målgrupperna, det vill säga många småhus och bostadsrätter, gynnas något i förhållande till kommuner med många hyresrätter. Små och medelstora företag som är fastighetsägare med hyresrätter är däremot en av de prioriterade målgrupperna för rådgivningen.

5.2 Förväntade sammantagna konsekvenser

Energimyndigheten bedömer att den främsta konsekvensen av förordningsförändringarna är att många fler inom de prioriterade målgrupperna kommer att nås av energi- och klimatrådgivningen med därpå följande ökad energieffektivisering och minskad klimatpåverkan.

Andra förväntade konsekvenser är förbättrade förutsättningar för landets energi- och klimatrådgivare att göra ett bra jobb och utveckla sin kompetens. Detta kommer i sin tur öka kvaliteten på rådgivningen, särskilt för medborgare i de kommuner som idag har svårt att bemanna och upprätthålla en god rådgivning.

Samtliga kommuner kommer ha möjlighet att söka stöd även om det i många fall kräver samordning mellan kommuner. En förväntad konsekvens är att cirka 10% av kommunerna i nästa stödperiod inte kommer möta upp med de samordningsförutsättningar för att erhålla stöd som Energimyndigheten utfärdar. Samtidigt skapas bättre förutsättningar för en utökad samordning av kompetens mellan kommuner.

Beloppen som frigörs genom det planerade taket för stöd i kombination med den raka fördelningsprincip som planeras, skall avsättas för särskilda rådgivningsinsatser. Första året avser Energimyndigheten avsätta medel för en utlysning avseende rådgivningsmetoder i glesbygd samt en utlysning av extra stöd till kommuner som har högre ambitionsnivå för sin rådgivning.

6 Sammanställning över förändringar i förordningen

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
<p>Förordning (1997:1322) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning</p> <p>Förutsättningar för bidrag</p> <p>1 § Enligt denna förordning får bidrag lämnas till kommuner för kommunal energi- och klimatrådgivning.</p> <p>Bidrag lämnas endast om det finns medel. Förordning (2012:2).</p> <p>2 § Energi- och klimatrådgivningen syftar till att främja en effektiv och miljöanpassad användning av energi och minska energianvändningens klimatpåverkan och bidra till att de av riksdagen antagna energi- och klimatpolitiska målen uppnås. Energi- och klimatrådgivningen ska därför förmedla lokalt och regionalt anpassad kunskap om energieffektivisering, energianvändning och klimatpåverkan samt om förutsättningar att förändra energianvändningen i lokaler och bostäder. Energi- och klimatrådgivningen får även omfatta transporter av personer och gods.</p>	<p>Förordning (1997:1322) om <i>statligt stöd</i> till kommunal energi- och klimatrådgivning</p> <p><i>Tillämpningsområde</i></p> <p><i>1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om statligt stöd till kommunal energi- och klimatrådgivning samt om statligt stöd till samordning av energi- och klimatrådgivning.</i></p> <p><i>Energi- och klimatrådgivningens syften</i></p> <p>2 § Energi- och klimatrådgivningen ska främja en effektiv och miljöanpassad användning av energi, minska energianvändningens klimatpåverkan och bidra till att de av riksdagen antagna energi- och klimatpolitiska målen uppnås.</p> <p>3 § Energi- och klimatrådgivningen ska förmedla lokalt och regionalt anpassad kunskap om energieffektivisering, energianvändning och klimatpåverkan samt om förutsättningar att förändra energianvändningen i lokaler och bostäder.</p>

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
<p>Energi- och klimatrådgivningen ska</p> <p>1. tillhandahålla information om förnybar energi samt om praktiska detaljer och om fördelar med användning av sådan energi i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG,</p> <p>2. ge råd om värmesystem och luftkonditioneringssystem i enlighet med artiklarna 14 och 15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda.</p> <p>Vid energi- och klimatrådgivning avses med uttrycket primärenergi sådan energi som inte har genomgått någon omvandling. Förordning (2013:1162).</p>	<p>Energi- och klimatrådgivningen ska</p> <p>1. tillhandahålla information om förnybar energi <i>och</i> om praktiska detaljer <i>samt</i> om fördelar med användning av sådan energi i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG <i>och</i></p> <p>2. ge råd om värmesystem och luftkonditioneringssystem i enlighet med artiklarna 14 och 15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda.</p> <p><i>Samordning av energi- och klimatrådgivning</i></p> <p><i>4 § De regionala energikontoren kan samordna den kommunala energi- och klimatrådgivningen. Samordningen syftar till att stötta de kommunala energi- och klimatrådgivarna avseende faktakunskap och metoder, aktivt utveckla metoder för en mer effektiv rådgivning och utgöra länk mellan Statens energimyndighet och de kommunala energi- och klimatrådgivarna i utvecklingen av verksamheten.</i></p> <p><i>Ord och uttryck</i></p> <p>5 § Vid energi- och klimatrådgivning avses med uttrycket primärenergi sådan energi som inte har genomgått någon omvandling.</p>

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
<p>2 a § Bidrag lämnas endast för sådan energi- och klimatrådgivning som en kommun ensam eller i samarbete med andra kommuner ansvarar för. Energi- och klimatrådgivningen ska organiseras så att opartiskhet och frihet från kommersiella intressen garanteras.</p> <p>Energi- och klimatrådgivningen får riktas till hushåll, företag och organisationer.</p> <p>Energi- och klimatrådgivningen får inte omfatta besiktningsverksamhet eller delaktighet vid upprättandet av energideklarationer enligt lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader.</p>	<p><i>Förutsättningar för stöd</i></p> <p>6 § <i>Stöd får</i> lämnas endast för sådan energi- och klimatrådgivning som en kommun ensam eller i samarbete med <i>annan kommun</i> ansvarar för. Energi- och klimatrådgivningen ska organiseras så att opartiskhet och frihet från kommersiella intressen garanteras.</p> <p><i>För att en kommun ska kunna söka stöd ska antalet invånare överstiga 18 000 för kommunen enskilt eller tillsammans med annan kommun.</i></p> <p>Energi- och klimatrådgivningen får riktas till hushåll, företag och organisationer.</p> <p>Energi- och klimatrådgivningen får inte omfatta besiktningsverksamhet eller delaktighet vid upprättandet av energideklarationer enligt lagen (2006:985) om <i>energideklarationer</i>.</p> <p><i>Energi- och klimatrådgivningen får inte omfatta verksamhet som berör arbete med energikartläggning enligt lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag.</i></p> <p>7 § <i>Energi- och klimatrådgivningen ska särskilt rikta sig till de målgrupper som Statens energimyndighet anger som lokalt och regionalt prioriterade i ansökningsutlysningar inför beslut om stöd.</i></p>

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
<p>Den som utför energi- och klimatrådgivning ska delta i de basutbildningar för energi- och klimatrådgivare som anordnas av Statens energimyndighet.</p> <p>Statens energimyndighet får meddela föreskrifter om de moment som basutbildningarna ska innehålla. Förordning (2012:2).</p> <p>Bidragets storlek</p> <p>3 § För verksamhet enligt 2 § tredje stycket 1 får bidrag lämnas per kalenderår med ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Tilläggsbeloppet lämnas med hänsyn till antalet innevånare i kommunen den 31 december året före det år som ansökan om bidrag avser. Grundbeloppet uppgår till 280 000 kr. Tilläggsbeloppet för Stockholm, Göteborg och Malmö uppgår till 155 000 kr. För övriga kommuner gäller följande tilläggsbelopp. För kommuner med fler än 30 000 innevånare uppgår beloppet till 35 000 kr, för kommuner med fler än 60 000 innevånare till 65 000 kr samt för kommuner med fler än 100 000 innevånare till 105 000 kr.</p>	<p>8 § Den som utför energi- och klimatrådgivning ska delta i de utbildningar för energi- och klimatrådgivare som anordnas av Statens energimyndighet.</p> <p>9 § <i>Stöd till samordning och utveckling av energi- och klimatrådgivning får lämnas endast till regionala energikontor som</i></p> <p><i>1.har god kännedom om energifrågor i lokalt och regionalt perspektiv,</i></p> <p><i>2.har bred politisk representation från lokala eller regionala organ och</i></p> <p><i>3.har en offentlig huvudman för verksamheten.</i></p> <p><i>De regionala energikontoren ska bedriva den samordnande verksamheten utan vinstintresse och med iakttagande av objektivitet och likabehandling.</i></p> <p><i>Stödets storlek</i></p> <p><i>10 § Grunderna för stödets storlek regleras i föreskrifterna.</i></p>

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
<p>Det bidrag som betalas ut får inte överstiga de kostnader kommunen har för sin verksamhet. Förordning (2007:1441).</p> <p>3 a § Har upphävts genom förordning (2010:1125).</p> <p>Förfarandet</p> <p>4 § Var och en av de kommuner som vill ha bidrag ska ansöka om det. Ansökan får avse högst tre år. Den ska vara skriftlig och innehålla de uppgifter som Statens energimyndighet begär. Ansökan ska ha kommit in till Statens energimyndighet senast den 1 november året före det år som ansökan avser. Förordning (2012:2).</p> <p>5 § Statens energimyndighet beslutar om bidrag. Ett beslut om bidrag får avse högst tre år. Utbetalning av ett beviljat bidrag får dock endast omfatta ett kalenderår och ska ske senast den 30 april varje år. Förordning (2010:1125).</p> <p>Redovisning</p> <p>6 § Den bidragsmottagande kommunen ska till Statens energimyndighet lämna en skriftlig redovisning av den verksamhet som bidraget gäller.</p> <p>Statens energimyndighet får meddela föreskrifter om vilka uppgifter redovisningen ska innehålla, vilka tider den ska avse och vid vilka tidpunkter den ska lämnas. Förordning (2010:1125).</p>	<p>Det <i>stöd</i> som betalas ut får inte överstiga de kostnader <i>sökanden</i> har för sin verksamhet.</p> <p><i>Ansökan och utbetalning</i></p> <p>11 § Var och en av de kommuner som vill ha <i>stöd till kommunal energi- och klimatrådgivning eller de regionala energikontor som vill ha stöd till samordning av sådan rådgivning ska ansöka om det.</i></p> <p>Ansökan får avse högst tre år. Den ska vara skriftlig och innehålla de uppgifter som Statens energimyndighet begär.</p> <p>12 § Statens energimyndighet beslutar om <i>stöd</i>.</p> <p>Ett beslut om <i>stöd</i> får avse högst tre år. Utbetalning av ett beviljat <i>stöd</i> får dock endast omfatta ett kalenderår.</p> <p>Redovisning</p> <p>13 § Den <i>stödmottagande kommunen eller det regionala energikontoret</i> ska till Statens energimyndighet lämna en skriftlig redovisning av den verksamhet som <i>stödet</i> gäller.</p>

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
<p>Återkrav</p> <p>7 § Statens energimyndighet ska kräva ett bidrag åter om</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. bidraget har beviljats på grund av att kommunen har lämnat oriktiga eller ofullständiga uppgifter, 2. bidraget har använts för något annat ändamål än det varit avsett för, 3. energi- och klimatrådgivningsverksamheten inte har genomförts eller väsentligen har ändrat inriktning i förhållande till den verksamhet som bidrag beviljats för, eller 4. det visar sig att förutsättningarna för bidraget inte har uppfyllts. Förordning (2007:1441). <p>Överklagande m.m.</p> <p>8 § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Statens energimyndighets beslut om bidrag enligt 5 § får överklagas hos regeringen. Förordning (2010:1162).</p>	<p>Återkrav</p> <p><i>14 § Statens energimyndighet ska återkräva stöd till kommunal energi- och klimatrådgivning eller samordning av sådan rådgivning om</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. stödet har beviljats på grund av att de uppgifter som lämnats varit oriktiga eller ofullständiga,</i> <i>2. stödet har använts för något annat ändamål än det varit avsett för,</i> <i>3. verksamheten inte har genomförts eller väsentligen har ändrat inriktning i förhållande till den verksamhet som stöd beviljats för eller</i> <i>4. det visar sig att förutsättningarna för stödet inte har uppfyllts.</i> <p><i>Överklagande</i></p> <p><i>15 § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut enligt 12 § får dock inte överklagas.</i></p>

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
<p>9 § Statens energimyndighet får meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning. Förordning (2012:2).</p>	<p><i>Bemyndigande</i></p> <p>16 § Statens energimyndighet får meddela föreskrifter</p> <p><i>1. om stödets storlek och stödberättigade kostnader enligt 10 §,</i></p> <p><i>2. om uppgifter i ansökan enligt 11 §,</i></p> <p><i>3. om vilka uppgifter redovisningen ska innehålla, vilka tider den ska avse och vid vilka tidpunkter den ska lämnas enligt 13 § och</i></p> <p><i>4. i övrigt som behövs för verkställigheten av denna förordning.</i></p> <p><i>Övergångsbestämmelser</i></p> <p><i>1. Denna förordning träder i kraft den datum månad 2015.</i></p> <p><i>2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för beslut som har meddelats före ikraftträdandet</i></p>

7 Bilaga 1 – Kompletta förslag till revidering av förordningen

Förslag till revidering av

Förordning (1997:1322) om statligt stöd till kommunal energi- och klimatrådgivning

Tillämpningsområde

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om statligt stöd till kommunal energi- och klimatrådgivning samt om statligt stöd till samordning av energi- och klimatrådgivning.

Energi- och klimatrådgivningens syften

2 § Energi- och klimatrådgivningen ska främja en effektiv och miljöanpassad användning av energi, minska energianvändningens klimatpåverkan och bidra till att de av riksdagen antagna energi- och klimatpolitiska målen uppnås.

3 § Energi- och klimatrådgivningen ska förmedla lokalt och regionalt anpassad kunskap om energieffektivisering, energianvändning och klimatpåverkan samt om förutsättningar att förändra energianvändningen i lokaler och bostäder.

Energi- och klimatrådgivningen ska

1. tillhandahålla information om förnybar energi och om praktiska detaljer samt om fördelar med användning av sådan energi i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven 2001/77/EG och 2003/30/EG och
2. ge råd om värmesystem och luftkonditioneringssystem i enlighet med artiklarna 14 och 15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda.

Samordning av energi- och klimatrådgivning

4 § De regionala energikontoren kan samordna den kommunala energi- och klimatrådgivningen. Samordningen syftar till att stötta de kommunala energi- och klimatrådgivarna avseende faktakunskap och metoder, aktivt utveckla metoder för en mer effektiv rådgivning och utgöra länk mellan Statens energimyndighet och de kommunala energi- och klimatrådgivarna i utvecklingen av verksamheten.

Ord och uttryck

5 § Vid energi- och klimatrådgivning avses med uttrycket primärenergi sådan energi som inte har genomgått någon omvandling.

Förutsättningar för stöd

6 § Stöd får lämnas endast för sådan energi- och klimatrådgivning som en kommun ensam eller i samarbete med annan kommun ansvarar för. Energi- och klimatrådgivningen ska organiseras så att opartiskhet och frihet från kommersiella intressen garanteras.

För att en kommun ska kunna söka stöd ska antalet invånare överstiga 18 000 för kommunen enskilt eller tillsammans med annan kommun.

Energi- och klimatrådgivningen får riktas till hushåll, företag och organisationer.

Energi- och klimatrådgivningen får inte omfatta besiktningsverksamhet eller delaktighet vid upprättandet av energideklarationer enligt lagen (2006:985) om energideklarationer.

Energi- och klimatrådgivningen får inte omfatta verksamhet som berör arbete med energikartläggning enligt lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag.

7 § Energi- och klimatrådgivningen ska särskilt rikta sig till de målgrupper som Statens energimyndighet anger som lokalt och regionalt prioriterade i ansökningsutlysningar inför beslut om stöd.

8 § Den som utför energi- och klimatrådgivning ska delta i de utbildningar för energi- och klimatrådgivare som anordnas av Statens energimyndighet.

9 § Stöd till samordning och utveckling av energi- och klimatrådgivning får lämnas endast till regionala energikontor som

1. har god kännedom om energifrågor i lokalt och regionalt perspektiv,
2. har bred politisk representation från lokala eller regionala organ och
3. har en offentlig huvudman för verksamheten.

De regionala energikontoren ska bedriva den samordnande verksamheten utan vinstintresse och med iakttagande av objektivitet och likabehandling.

Stödets storlek

10 § Grunderna för stödets storlek regleras i föreskrifterna.

Det stöd som betalas ut får inte överstiga de kostnader sökanden har för sin verksamhet.

Ansökan och utbetalning

11 § Var och en av de kommuner som vill ha stöd till kommunal energi- och klimatrådgivning eller de regionala energikontor som vill ha stöd till samordning av sådan rådgivning ska ansöka om det.

Ansökan får avse högst tre år. Den ska vara skriftlig och innehålla de uppgifter som Statens energimyndighet begär.

12 § Statens energimyndighet beslutar om stöd.

Ett beslut om stöd får avse högst tre år. Utbetalning av ett beviljat stöd får dock endast omfatta ett kalenderår.

Redovisning

13 § Den stödmottagande kommunen eller det regionala energikontoret ska till Statens energimyndighet lämna en skriftlig redovisning av den verksamhet som stödet gäller.

Återkrav

14 § Statens energimyndighet ska återkräva stöd till kommunal energi- och klimatrådgivning eller samordning av sådan rådgivning om

1. stödet har beviljats på grund av att de uppgifter som lämnats varit oriktiga eller ofullständiga,
2. stödet har använts för något annat ändamål än det varit avsett för,
3. verksamheten inte har genomförts eller väsentligen har ändrat inriktning i förhållande till den verksamhet som stöd beviljats för eller
4. det visar sig att förutsättningarna för stödet inte har uppfyllts.

Överklagande

15 § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut enligt 12 § får dock inte överklagas.

Bemyndigande

16 § Statens energimyndighet får meddela föreskrifter

1. om stödets storlek och stödberättigade kostnader enligt 10 §,
2. om uppgifter i ansökan enligt 11 §,
3. om vilka uppgifter redovisningen ska innehålla, vilka tider den ska avse och vid vilka tidpunkter den ska lämnas enligt 13 § och
4. i övrigt som behövs för verkställigheten av denna förordning.

Övergångsbestämmelser

1. Denna förordning träder i kraft den datum månad 2015.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

8 Bilaga 2 - Allmänhetens energieffektivisering och kännedom om energi- och klimatrådgivare

Rapport av SCB på uppdrag av Energimyndigheten april 2015.